

Enflasyon düşmüyor, sefalet artıyor İşçi düşmanı politikalara son!

Türkiye ekonomisi, 2025 yılında yüzde 3,6 oranında büyüdü. Öte yandan aynı yılın başından sonuna kadar asgari ücret reel olarak neredeyse üçte bir oranında eridi. Burjuva iktisatçılar asgari ücret artışının enflasyonun temel sebebi olduğu

yalanını söyleyedursun; emekçileri bu yıl da çok farklı bir durum beklemiyor. Bu verileri birlikte düşününce, ekonomideki büyüme oranları ile derinleşen hayat pahalılığı arasındaki çelişkinin kaynağı net biçimde anlaşılıyor. Türkiye ekonomisi bü-

yürken emekçilerin cüzdanını küçülüyor. Emeğin milli gelirden aldığı pay düşüyor, en zengin küçük bir kesimle nüfusun kalanı arasında orantısız bir zenginlik bölüşümü ortaya çıkıyor. Herhangi bir kapitalist ekonomide kuralın farklı olmasını el-

bette beklemeyiz; ancak son yıllarda Türkiye’de yaşanan tablo, olağan sömürünün çok ötesine geçerek emekten sermayeye doğru servet transferinin katmerlenmesi anlamına geliyor. ●●

S.3

Emperyalist-Siyonist saldırının karşısında İran halkının yanındayız

İran’a yönelik saldırıların, ocak ayında molla rejimine karşı haklı bir şekilde gerçekleşen seferberliklerle hiçbir ilişkisi yoktur. Bu saldırının amacı, soykırımcı İsrail’in güvenliğini garanti altına almak ve ABD’nin Ortadoğu üzerindeki kontrolünü pekiştirmekten ibarettir. Dolayısıyla ABD ve İsrail’in, diğer emperyalist ülkelerin ve gerici bölge rejimlerinin de desteklediği ya da en azından göz yumduğu saldırısına amasız fakatsız karşı çıkmak ve İran halkının yanında olmak gerekir. ●●

S.2

Talepler ortak ve acil mücadeleler tekil ve yalıtık

Bugün birçok farklı sektörde mücadele veren işçilerin deneyimlerini ve seslerini ortaklaştıracak, bu mücadeleleri işçi sınıfının acil talepleri etrafında birleştirecek bir hatta ısrar etmeliyiz. ●●

S.4

Bütçe açık verdikçe özelleştirmeler hızlanıyor

Kaynak vardır; fakat bilinçli olarak sermayeye akmaktadır. Değil özelleştirme yapmak, yap-işlet-devret usulü yapılmış tüm projelerin tazminatsız kamulaştırılmasını talep ediyoruz. ●●

S.3

19 Mart’ın nedeni anlamı, dinamikleri!

19 Mart’ın yıldönümünde sayıklamaları bırakmak; gerçeğe, değişim dinamiklerine yüzünü dönmek gerekiyor. Köklü, kalıcı, adil, eşit ve onurlu bir değişim talebi olan herkes için bu bir zorunluluk. ●●

S.7

Süreç: biraz gerçek biraz -mış gibi

Devlet ve Kürt siyasi hareketi arasındaki silahlı çatışmalar sona erecek olursa bu, ülkemizdeki tüm işçiler, emekçiler ve başta Kürt halkı olmak üzere tüm halklar için faydalı olacaktır. ●●

S.7

Oktay Benol

oktay.benol@gazetenisan.net

Mercek

Emekçinin iftar sofrasında Ramazan pidesi yok!

Eskiler “teneşir paklar” derdi. Teneşir, ölü kimsenin üzerinde yıkandığı yer oluyor. Gü-nümüzün ar damarı çatlamış servet sahiplerini teneşir paklar mı? Emin değilim! Pidenin kilosu 100 lira. 250 gramlık pide 25, 350 gramlık pide 35

liradan satılıyor. Dar gelirli emekçi insanlar için bu yüksek bir fiyat. Çoğu emekli, asgari ücretli insan geliri yetmediği için pide alamıyor. Tablo buyken birileri sanat eseri diyerek iftar sofrası paylaşıyor. Sofrada yok yok. Emekli bir aylığını verse o sofrayı kuramaz. O derece gönül kırıcı, örseleyici, umarsız bir paylaşım.

Emekçinin sofrasında pide yok. Çünkü dört kişilik bir aile günde 350 gramlık üç pide alsa 105 lira ödeyecek. Sadece Ramazan ayı pide maliyeti 3 bin 150 lira olacak. Bu tutar, emekli aylığının altıda biri demek. Asgari ücretli Ramazan’da pide yemek için maaşının dokuzda birini vermek zorunda. Mümkün mü? Değil! S.2

Prof. Dr. Aziz Çelik ile söyleşi

“Sınıf hareketinin şu anda tek tek çok sayıda mücadelesi var. Hem de büyük mücadele anlamında direnişleri var. Metal sektöründe, tekstilde, lojistikte... pek çok direniş var. Ama bunlar bir dizi tekil direniş. Baktığınız zaman bunlar bütünü, hareketin bir parçası gibi görünmüyor.” ●●

S.5

Köprü ve otoyolları ne yapmalı? ●● S.4

Küresel Sumud Filosu Gazze için yeniden yola çıkıyor ●● S.8

19 Mart’ın yıldönümünde gençliğin görevleri ●● S.9

Çalışma hayatında genç kadın olmanın zorlukları ●● S.10

Hukuk Köşesi: kıdem tazminatı ve işsizlik maaşı ●● S.11

Emperyalist-Siyonist saldırısının karşısında İran halkının yanındayız

Şubat ayının son günü, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve İsrail'in "Epik Öfke" adını verdikleri, İran'a yönelik emperyalist saldırı ile başladı. İran İslam Cumhuriyeti'nin lideri Ali Hamaney ve çok sayıda üst düzey görevlinin de öldürüldüğü saldırıda İran'ın askeri merkezleri, nükleer tesisleri ve diğer stratejik noktaları ile balistik füze rampaları vurulmaya devam ediyor. Pentagon, şu ana kadar binden fazla hedefin vurulduğunu açıkladı. Bu saldırılara karşılık olarak İran da yaklaşık 10 ülkedeki -çoğunluğu Arap ülkesi- ABD üslerini ve donanmasını hedef alarak İsrail işgal devletine misillemede bulundu. İsrail ayrıca Lübnan'a yönelik saldırılarını da sıklaştırdı.

ABD'nin 2003 Irak işgalinden bu yana Ortadoğu'daki en büyük askeri yığınağını gerçekleştirmesi ve bölgedeki ABD konsolosluklarının boşaltılması, saldırının yaklaştığını gösteren işaretler arasındaydı. Dünyanın en büyük savaş gemisi olan USS Gerald Ford'un da parçası olduğu 23 savaş gemisini Akdeniz, Kızıldeniz ve Hürmüz Boğazı yakınlarında konumlandıran ABD, kendi toprakları dışında konuşlandırılabilir hava gücünün yaklaşık olarak yarısını bölgeye göndermişti.

Süregelen saldırılar, ABD ve İsrail'in yoğun emperyalist baskısı altında geçen, haftalar süren müzakerelerin ardından geldi. Saldırının hemen öncesine kadar devam eden Cenevre'deki müzakerelerde ABD-İsrail tarafı, İran'dan nükleer zenginleştirme programını tamamen durdurmasını; Irak, Lübnan ve Yemen gibi bölgelerdeki faaliyetlerine son vermesini ve balistik füzelerle İsrail için bir tehdit olmayı bırakmasını talep etmişti. İran'ın ise yalnızca nükleer programa dair

tavizler vermeyi kabul ettiği biliniyordu. Savaşın hızlı bir şekilde sona erip ermeyeceğini ve hem ABD hem de İsrail için kabul edilebilir bir anlaşmaya dönüşüp dönüşmeyeceğini tahmin etmek oldukça güç. İsrail işgal ordusu subaylarına dayandırılan haberlerde, savaşın en az birkaç hafta sürebileceği ve sonunun ufukta görünmediği iddia ediliyor.

Savaşın nasıl devam edeceği-

İŞÇİ DEMOKRASİSİ PARTİSİ

bir ilkokulda en az 170 çocuk ve öğretmenin katledildiği gelen haberler arasında. Sayısı artırılabilir bu gibi örneklerden anlaşılacağı üzere, İran'a yönelik saldırıların, ocak ayında molla rejimine karşı haklı bir şekilde gerçekleşen seferberliklerle hiçbir ilişkisi yoktur. Bu saldırının amacı, soykırımcı İsrail'in güvenliğini garanti altı-

Tek Adam rejiminin ikiyüzlü dış politikası

Tek Adam rejiminin mevcut gelişmelere ilişkin yaklaşımı ise ABD emperyalizmi ile bağımlılık ilişkileri bağlamında şekillenmeye devam ediyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan, ABD ve İsrail'i kınadığını ifade etse de İran'ın her ne gerekçe ile olursa olsun Körfez ülkelerine yönelik saldırılarını da desteklemediğini ifade etti.

ni öngörmek pek kolay olmasa da bu savaşın bölge halklarına ve işçi sınıfına herhangi bir fayda getirmeyeceği oldukça açık. ABD Başkanı Trump'ın başlattığı saldırılarla birlikte İran halkına yönelik "ülkenizi geri alın" çağrısının ikiyüzlülüğünü anlamak için çok uzağa gitmeye gerek yok. Halihazırda İsrail'in Gazze'de ABD desteğiyle sürdürdüğü soykırım, emperyalizmin mutlak gerici karakterinin ve bölge halkları için kan ve gözyaşından başka bir şey vaat etmediğinin delilidir. Ayrıca İran'a yönelik saldırıların yalnızca rejime değil, aynı zamanda İran halkına yöneldiği de ortada. Henüz saldırıların başında, İsrail'in hedef aldığı İran'ın Minab kentindeki

na almak ve ABD'nin Ortadoğu üzerindeki kontrolünü pekiştirmekten ibarettir. Dolayısıyla ABD ve İsrail'in, diğer emperyalist ülkelerin ve gerici bölge rejimlerinin de desteklediği ya da en azından göz yumduğu saldırısına amasız fakatsız karşı çıkmak ve İran halkının yanında olmak gerekir.

Emperyalist müdahaleye karşı çıkış, elbette molla rejimine politik destek vermek veya onun kendi halkına ve başka halklara karşı suçlarının üstünü örtmek anlamına gelmiyor. Bu destek, baskıcı ve gerici rejime dair herhangi bir yanlıya kapılmadan İran'ın emperyalist saldırganlığa karşı direnme hakkını savunmak anlamına geliyor.

Bu açıklama, İran'ın misilleme saldırılarının ABD üslerine yöneldiği gerçeğini örterek iki tarafı adeta eşit bir suç işlemiş gibi göstermektedir. Bununla birlikte Türkiye'nin NATO'nun parçası olması ve en büyük ikinci ordusuna sahip olması, ayrıca Türkiye topraklarında bulunan İncirlik ve Kürecik üslerinin de emperyalizmin hizmetinde olmayı sürdürmesi dikkat çekicidir. Tek Adam rejiminin İran halkının yanında olmadığını, ocak ayındaki ayaklanmada molla rejiminden yana aldığı tutum ortaya koymuştu. Tek Adam rejiminin temel hedefi, "istikrar" ortamının korunması yoluyla Türkiye kapitalizminin ve rejiminin bu gibi süreçleri zararsız atlatma-

sıdır. Savaşın çıkmasının ardından da bu politikasını, iki taraf arasında kendisini arabulucu olarak konumlandırmaya çalışmak suretiyle hayata geçirmeye çalışıyor.

Ana muhalefetin bu bağlamdaki politikası ise her geçen gün iflas ettiği ortaya çıkan uluslararası hukuka uyma çağrısının ötesine geçmiyor. Tarafları itidale davet eden Özgür Özel, bölgede istikrar vurgusu yaptı. Emperyalist müdahale karşısında pasif bir itidal çağrısı ve emperyalist güçlerin ayakları altına aldıkları uluslararası hukuka uyulması daveti, kitleler tarafından da faydasız olduğu kabul edilen bir politika olarak karşımıza çıkıyor.

Dem Parti ise üçüncü yol çağrısı yaptı. Bu çağrı da emperyalizmin saldırganlığı karşısında net bir duruş sergilemekten uzak. Emperyalizme karşı net bir duruş almak ile molla rejimini politik olarak desteklemenin birbirinden ayrılması oldukça önemli bir ihtiyaç olsa da bu görevin, emperyalist saldırganlığa karşı çıkarak ve İran halkının yanında durarak başlaması gerektiği atlanmamalıdır.

Bu çerçevede, Erdoğan yönetiminin ikiyüzlü dış politikasını reddettiğimizi bir kez daha vurguluyoruz. Siyonizmin hizmetinde İran'ı gözetlemek için kurulmuş Kürecik üssü derhal kapatılmalıdır. İncirlik ve ülkedeki tüm yabancı askeri üsler kapatılmalı, Türkiye NATO'dan çıkmalıdır. Siyonist rejime ilişkin hamasete son verilmeli; askeri, ticari, diplomatik tüm ilişkiler kesilmelidir. Bu talepler ekseninde, emek örgütlerinin ve solun en geniş eylem birliğini sağlayarak emperyalist ve Siyonist barbarlığa karşı mücadeleyi büyütmeliyiz. ●●

Birinci sayfadan devam...

Emekçinin iftar sofrasında Ramazan pidesi yok!

OKTAY BENOL

Bir avuç insandan bahsetmiyoruz. Beş milyondan fazla emeklinin 20 bin lira ve altı aylık aldığını bakan kendi açıkladı. Kayıtlara göre emeklilerin yüzde 80'i asgari ücret altında aylık alıyor. Kayıtlı çalışanların yarısının maaşı 28 bin liralık asgari ücret düzeyinde. Kayıtdışıyla birlikte 11 milyonun üzerinde asgari ücretli çalışan var.

Emekçilerin iftar sofralarını işte bu gerçek belirliyor. Bu tablo iktidarın imzasını taşıyan sınıfsal bir gerçek. Haftalardır emeklilere verilecek bayram ikramiyesi dönüp duruyor. Şu an ikramiye 4 bin lira. 5 bin lira civarına çıkacağı söyleniyor. Bin lira artış olacmış! Milyonlarca emekliyi düşürdükleri durum bu! Çalışan da emekli de yoksulluk içinde yaşıyor. 12 milyonu

bulan işsizlerin durumuna ne demeli! Emekçiler sofralarına bir pide dahi koyamayacak mı? Emekçiler için pide dahi lüks mü olacak? Soframızdan elinizi çekin! Emekçinin iligini kemigini kurutan Orta Vadeli Programa son! Asgari ücret yoksulluk sınırının üzerine! En düşük emekli aylığı asgari ücret düzeyine! Tüm ücretlere gerçek enflasyon ora-

nında üçte ayda bir otomatik zam! Kaynaklar emekçi halkın hizmetine! Emeklinin, asgari ücretlinin bir aylık geliriyle iftar yapanlara servet vergisi! Emekten tasarruf olmaz! Tasarrufu itibarınızdan yapın! ●●

Kaynak var, erişmek için seferber olalım!

BEKTAŞ DENERİ

Uzun zamandır gazetemizde ısrarla altını çizdiğimiz bir meseleye bu yazımızda tekrar değineceğiz. Yoksullaşmaya karşı kaynak var ve bu kaynak emekçiler lehine kullanılabilir! Bu vurgumuz ülkedeki gelir eşitsizliğine ve emekçilerin yoksullaşmasına bulunacak çareyi doğrudan işaret ediyor. Şimdi mevcut duruma daha yakından bakalım.

Türkiye ekonomisi, 2025 yılında yüzde 3,6 oranında büyüdü. Öte yandan aynı yılın başından sonuna kadar asgari ücret reel olarak neredeyse üçte bir oranında eridi. Burjuva iktisatçılar asgari ücret artışının enflasyonun temel sebebi olduğu yalanını söyleyedursun; emekçileri bu yıl da çok farklı bir durum beklemiyor. Bu verileri birlikte düşününce, ekonomideki büyüme oranları ile derinleşen hayat pahalılığı arasındaki çelişkinin kaynağı net biçimde anlaşılıyor. Türkiye ekonomisi büyürken emekçilerin cüzdanı küçülüyor. Emegin milli gelirden aldığı pay düşüyor, en zengin küçük bir kesimle nüfusun kalanı arasında orantısız bir zenginlik bölüşümü ortaya çıkıyor. Herhangi bir kapitalist ekonomide kuralın farklı olmasını elbette beklemeyiz; ancak son yıllarda Türkiye’de yaşanan tablo, olağan sömürünün çok ötesine geçerek emekten sermayeye doğru ser-

vet transferinin katmerlenmesi anlamına geliyor.

2026 yılına geldiğimizde, bu yıl için açıklanan asgari ücretin yine açlık sınırının altında bırakılması, uzun süredir devam eden ücretleri baskılama politikasının en dramatik sonucu oldu. Asgari ücrete reva görülen düşük artış, doğal olarak tüm ücretlerin reel olarak aşağı çekilmesini ve genel bir yoksullaşma dalgasını tetiklemeye devam ediyor. Pek çok işyerinde yürüyen irili ufaklı mücadelelerde kazanımlar elde edilse de bu durum ülke genelindeki tabloyu değiştirmeye yetmiyor.

Ücret talebiyle yürütülen mücadelelerde mevcut durumun korunması, yani bir savunma hali söz konusu. Hiçbir sektör bu savunma durumundan azade değil, zira her yerde çalışanların gelirleri reel olarak erimeye devam ediyor.

Barınma, ulaşım ve beslenme gibi temel kalemler emekçilerin gündelik harcamalarında en büyük yeri kaplamayı sürdürürken, yalnızca ocak ayında tüketici enflasyonu aylık olarak yüzde 5’e yakın arttı. Bu artışta başı çeken yine bu temel kalemler... Veriler, emekçi kitlelerin en temel ihtiyaçlarını giderirken

bile maddi olarak zorlandığını gösteriyor. Özetle, patronlar ve hükümet, elini emekçilerin sofrasından da cebinden de çekmiyor.

Mücadele etmeden bu gidişatın değişmeyeceği açık. Peki, tablo böyle iken emekçiler hangi talepler uğruna mücadele ederek bu gidişatı değiştirebilir? Öncelikle, çalışanların önemli bir kısmının açlık sınırının altında ücret aldığı mevcut düzende asgari hedefimiz, emekli aylıkları dahil olmak üzere bütün ücretlerin acil olarak yoksulluk sınırının üzerine çıkarılması olmalıdır. Bunun yanında, bütün

ücretlere üç ayda bir enflasyon oranında zam talebini sahiplenmeliyiz. Herhangi bir dönemde geçerli olabilecek bu talep, enflasyonun bütün ekonomiyi belirlediği bir dönemde daha da hayati. Ülkenin kaynaklarını ve emekçileri sömürerek zenginleşenler yoksullaşmanın başat aktörüdür. Gelir adaletsizliğini derinleştiren vergilendirme sistemi değişmeli, zenginliği elinde biriktirenlerden servet vergisi alınmalıdır.

Bu taleplerimizi gerçekleştirecek kaynak fazlasıyla var. Türkiye’nin en büyük sanayi tekellerinin ve bankalarının her yıl açıkladığı devasa kârlar bu kaynağın bizzat kendisidir. Siyasi iktidar eliyle sermayeye sunulan vergi afları, teşvik paketleri ve hazine garantileriyle sermayeye aktarılan fonlar doğrudan emekçilerin ürettiği değerlerdir. Dolayısıyla ortada bir kaynak yokluğu değil; üretilen toplumsal zenginliğin devlet aygıtı aracılığıyla sermaye sınıfına aktarılması gerçeği vardır. Bu kaynakların emekçilerin lehine kullanılmasını sağlamak için seferber olmaktan başka çaremiz yok. Sermaye sınıfı ve siyasi iktidar bu sömürü düzeninden gayet memnundur; bu tabloyu ancak emekçilerin en geniş birliği ve örgütlü mücadelesi değiştirebilir. ●●

Bütçe açık verdikçe özelleştirmeler hızlanıyor

BAHADIR BEDRİ

Hazine ve Maliye Bakanlığının açıkladığı Ocak 2026 bütçe gerçekleştirme rakamları ile hemen öncesinde Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından açıklanan 2026 Yılı Performans Programı, kaynakların birbirini tamamlayacak şekilde sermayeye akışının bir planı niteliğinde. Ortaya konan rakamlar ve alınan kararlar devasa bir servet transferini gözler önüne seriyor. Bütçe açık veriyor ve bu açık, emekçilerin cebinden çıkan vergilerle finanse edilen kamu kaynaklarının sermayeye peşkeş çekilmesinin bir manivelası olarak kullanılıyor.

Vergilerimiz hizmete değil, tefeciye akıyor

2026 Ocak ayında merkezi yönetim bütçe giderleri 1 trilyon 635,8 milyar TL, bütçe gelirleri 1 trilyon 421,2 milyar TL ve bütçe açığı 214,5 milyar TL olarak gerçekleşti. Gider içindeki en büyük kalemler olan faiz giderlerinin toplam tutarı ise 456,4 milyar TL. Yani sadece ocak ayında 456,4 milyar TL faiz için harlandı. Tablo, kaynağın nerelere aktığını bize anlatıyor. İşçiye, memura, emekliye gelince kapanan devlet kasaları, yerli ve yabancı tefecilere, finans kapitalin temsilcilerine sonuna kadar açılmakta. Halkın tüketiminden dolayı, ücretinden ise doğrudan kesilen vergiler, kamu hizmetine veya üretime değil devlet tahvil-leri üzerinden finansal sermayeye akmakta. Faiz gideri olmasaydı bütçe fazla verecekti. Vergi toplama konusunda son

derece ince eğrip sık dokuyan Maliye Bakanlığı, devasa faiz gideriyle açık vermekten kurtulamadı. Sadece ocak ayı faiz ödemesinin büyüklüğünü şöyle bir

örneklerle anlaşılır kılabiliriz: 2025 yılının son çeyreğinde (ekim, kasım, aralık ayları) ödenen toplam faiz gideri 394 milyar TL idi.

İşte tam bu noktada, bizzat iktidarın kendi ekonomi politikalarıyla yaratılan bu bütçe açığı, yeni bir yağma dalgasının bahanesi haline getiriliyor. 2026 Yılı Performans Programı ve Orta Vadeli Program (OVP) kapsamında devreye sokulan özelleştirme planları, devletin elinde kalan son kamusal tapuların da masaya sürüldüğünü gösteriyor. Programda “kamuya gelir elde etmek” ve “verimlilik” gibi gerekçelerle ambalajlanan özelleştirmelerin 2026 için toplam hedefi 4,5 milyar dolar. Son on yılda yapılan özelleştirmelerin geliri yıl ba-

şına ortalama 1,7 milyar dolar iken tek bir yılda 4,5 milyar dolar hedefi ciddi bir artış anlamına geliyor.

Satılan geleceğimizdir

Özelleştirme tezgâhına sürülenler arasında halkın en temel ihtiyacı olan ucuz enerjinin garantisi olması gereken elektrik üretim tesisleri ve enerji altyapısı (Tekirdağ A ve B Doğalgaz Kombine Çevrim Santralleri, iki HES ve Bozcaada Rüzgâr Enerji Santrali) var. Türkiye Elektrik İletim AŞ’nin (TEİAŞ) halka arzı da plana dahil edilmiş durumda. Ülkenin dışa açılan kapıları ve lojistik damarları olan kârlı limanlar, maden sahaları ve devasa rant potansiyeli taşıyan kupon Hazine arazileri bulunuyor. Bunun dışında devlete ait tüm otoyollar, köprüler, çevre otoyolları ve bağlantı yolları üzerinde bulunan bakım ve işletme tesisleri, hizmet tesisleri ve

yük aktarma merkezi gibi diğer mal ve hizmet üretim birimleri ve yedeminlik faaliyetleri...

Enerji sektöründeki tasfiye, emekçinin faturasına yansıtacak daha fazla karanlık ve zam anlamına geleceği gibi, limanların ve lojistik tesislerin yerli-yabancı tekelere satışı, dışa bağımlılığın ve sömürünün tahkimi anlamına gelecektir. Hazine arazilerinin haraç mezat elden çıkarılması ise, kentsel rantın inşaat oligarşisine altın tepside sunulmasıdır.

Bütçe açığını sadece muhasebesel bir eksi bakiye olarak göremeyiz. Yeni vergi artışlarına, kamu kaynaklarının fütursuzca yağmalanmasına zemin hazırlayan bu mekanizma, üretilen zenginliğin emperyalist ülkelere akmasını sağlayan bir çarktır. 2026 bütçesi ve özelleştirme planları, üretinin yoksullaştığı, rantiyenin ise devlet eliyle beslendiği sistemin artarak devamını öngörüyor.

Bu tablo karşısında, “bütçe disiplini” adı altında köprülerin satışına ve kemer sıkma politikalarına karşı çıkmak sadece bir ekonomik talep değil, bir varoluş mücadelesidir. Kaynak vardır; fakat bilinçli olarak sermayeye akmaktadır. Değil özelleştirme yapmak, yap-işlet-devret usulü yapılmış tüm projelerin tazminatsız kamulaştırılmasını talep ediyoruz. Satılan her şey geleceğimizden sermayeye aktarılmış bir parçadır. Emekten yana bir bütçe için sadece faiz ödemeleri değil tüm dış borç ödemeleri durdurulsun diyoruz. Bu ülkenin hiçbir zenginliği dünya finans sermayesine akmamalı. ●●

Talepler ortak ve acil, mücadeleler tekil ve yalıtık

İçinde bulunduğumuz ekonomik ve siyasal tabloda işçi sınıfı bir cendereye sıkışmış durumda. Sefalet düzeyindeki ücretler ve artan güvencesizlik emekçilerin yaşam koşullarını her geçen gün ağırlaştırıyor. Bu tablo, sendikalaşmaya dönük fiili engellerle birleşince işçilerin harekete geçme süreçleri de zorlaşıyor. Ancak tüm baskı ve engellere rağmen bugün topyekûn saldırılar karşısında kısmi ama güçlenme potansiyeli taşıyan mücadele dinamikleriyle karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz. Bu mücadelelere baktığımızda üç temel hatta yoğunlaştıklarını görüyoruz: ücret mücadelesi, sendikalaşma mücadelesi ve iş güvencesi mücadelesi.

Şubat ayında sonuçlanan, Birleşik Metal-İş'e üye işçilerin **Smart Solar grevi** ile **Migros depo işçilerinin** DGD-Sen'le yürüttükleri direniş önemli örnekler oldu. Bu deneyimler, işçilerin ancak örgütlü mücadele ile kazanım elde edebildiğini bir kez daha gösterdi. Geri adım atmadıklarında işverenlerin düşük zam tekliflerini artırmayı başardılar. Ancak kazanımların, ortaya koyulan mücadele söz konusu olduğunda yine de sınırlı kaldığını görmek gerekiyor. İşçiler zam oranlarını görel olarak yükseltmeyi başarsa da kabul edilen oranlar çoğu zaman alım gücünü korumaya yetmiyor. Sistematik yoksullaşma eğilimi sürüyor. Özellikle ücretler söz konusu olduğunda kazanımların sınır-

ları o mücadelelerin tek başına kendi dinamikleri içinde belirlenmiyor, işçi sınıfının sermaye karşısındaki toplam gücü ve örgütlülüğü belirleyici oluyor. Bu açıdan **Özel İtalyan Lisesi öğretmenlerinin** grevli, toplu iş

CEMRE SAVA

artık istisna değil. Yıpratma, yıldırma ve zaman kazanma taktikleri, sermayenin iktidarla işbirliği içinde uyguladığı temel yöntemlere dönüşmüş

sözleşmeli sendika hakkı ile iç içe geçen ücret mücadeleleri de tüm emekçiler için önemli bir deneyim olmayı sürdürüyor.

Sendikalı olma mücadelelerinde tablo daha çarpıcı. **Temel Conta** ve **Digel Tekstil**'de bir yılı aşan direnişler, sendikalaşma hakkının fiilen nasıl engellendiğinin yalnızca iki örneği. İşten atmalar, yetki davaları, TİS masasına oturmayan işverenler

durumda. **Mersin Limanı**'nda taşeron firma Özgüneş'te çalışan ve TÜMTİS'e üye olduktan sonra işten çıkarılan 150 işçi, bu durumun en güncel somut örneklerinden biri.

Diğer yandan iş güvencesi ve TİS'lerle kazanılmış haklar dahi giderek kırılganlaşıyor. Soma ve Kınık'ta maden işçilerinin devam eden eylemleri buna bir kez daha işaret ediyor.

Ücretlerin ödenmemesi, toplu sözleşme hükümlerinin uygulanmaması, işten çıkarmalar ve özelleştirme politikalarının yarattığı belirsizlik binlerce işçiyi harekete geçirmiş durumda. Kınık'ta **Polyak Madencilik**'te

Bu üç başlık birbirinden kopuk değil; ücretleri baskılayan, sendikalaşmayı engelleyen ve güvencesizliği yaygınlaştıran bütünlüklü bir saldırının parçaları. Sermayenin iktidarla ele yürüttüğü bu program karşısında işçi sınıfı uzun süredir savunmada. Ancak en büyük sorun, bu savunmanın dahi ortaklaştırılamamasında. Sorunlar ortak ve acil, mücadeleler ise hâlâ büyük ölçüde tekil ve yalıtık.

Belli işyerlerinde kararlı mücadeleler yaşıyor, bunlar birbirine muhakkak umut ve güç de veriyor; fakat ortak bir hatta birbirine bağlanamıyor. Bu tablo değişmediği sürece her kazanım kendi sınırlarında kalma, her direniş kendi işyerinin duvarlarına çarpma tehlikesi taşıyor.

Daha önce de çeşitli yazılarımızda belirttiğimiz gibi belki küçük ama somut adımlardan başlayarak ortak mücadele zemininin yeniden oluşturulması gerekiyor. Çeşitli işyeri mücadeleleri arasında koordinasyonlar, temel acil talepler etrafında birlikleri gibi somut adımları hayata geçirmemiz, bunu işçi sınıfının ortak mücadele hattının bir ifadesi olacak *emek ittifakı*na doğru genişletmemiz gerekiyor. Bugün birçok farklı sektörde mücadele veren işçilerin deneyimlerini ve seslerini ortaklaştıracak, bu mücadeleleri işçi sınıfının acil talepleri etrafında birleştirecek bir hatta ısrar etmeliyiz. ●●

Köprü ve otoyolları ne yapmalı?

AKP “satmalı” dese de bugün Türkiye’de aklı başında hiç kimse özelleştirmeleri savunmıyor. Bugün Ali Babacan dahi, geçmişte kendi yaptığı özelleştirmelerin arkasında duramıyor.

Özelleştirmelerin yarattığı yıkım saymakla bitmez. Emekçilerin vergisi ile kurulan kuruluşlar üç kuruşa ultra zenginlere peşkeş çekilir, sendikasızlık-güvencesizlik artar, amaç kâr etmek olduğu için bakımı onarımı yapılmaz, sonunda kurumun posasını çıkaran sermaye Türk Telekom örneğinde olduğu gibi kaçıp gidebilir... Yine de “Neden özelleştirmelere hayır diyoruz?” diye daha ayrıntılı düşünen varsa Oktay Benol’un yıllar önce yazdığı aynı başlıklı yazıya bakabilir.

Gazetemizin sayfalarında uzunca bir zamandır köprü ve otoyolların ülkede kalan son kamu yatırımları olduğunu ve açgözlü burjuvazinin buraya gözünü diktiğini yazıyorduk. Son olarak geçtiğimiz ekim ayında açıklanan Orta Vadeli Planı incelerken bu konuya değinmiştik. Hepimizin işçi düşmanı içeriği ile tanıdığı

OVP, 2026 yılı özelleştirme hedefini 30’dan 185 milyar liraya çıkararak gerçek niyetini açığa vurmuştu. Tepkiler sonrasında Şimşek “Özelleştirme yok, işletme devri” var dese de gelişmeleri (5

SEDAT DUREL

AKP niçin istiyor? Hem de seçim öncesinde? Cevap basit: AKP iktidara geldiğinden beri başarılı olduğu tek şeyde hâlâ işinin ehli olduğunu Mehmet

Şubat’ta) ABD’li yayın kuruluşu Bloomberg’den öğrendik. Ernst & Young (EY) adlı şirketin köprü ve otoyol özelleştirmesi için fizibilite çalışmalarında yetkilendirildiğini duyduk.

Peki kimsenin arkasında durmadığı bu özelleştirmeyi

Şimşek mahareti ile göstermek istiyor: işçi emekçiyi yoksullaştırırken ultra zenginleri daha da zengin etmek! İşte AKP’nin orta ve uzun vadedeki tek vadedi bu.

Köprü ve otoyolların özelleşmesi demek, tüm ulaşım mas-

rafının artması ile zaten çoğunluğu açlık ya da yoksulluk sınırının altında yaşayan emekçilerin temel ihtiyaçlarının A’dan Z’ye pahalılaşması demek olacak. Yine bir sendikasızlaşma-daha derin

önemli ve küçümsenmemeli. Hatta başta Yol-İş olmak üzere sendikaların çağrıcısı olduğu eylemlerle özelleştirme karşıtı birleşik bir hareketin yeniden örülmesi acil bir ihtiyaç. Ancak artık yaramız çok derin. Sadece elimizdekini savunmak yetmez, yaralarımızı da sarmak gerekiyor. Önce satış planının durdurulması, sonra köprü ve otoyolların emekçiler tarafından ücretsiz kullanılması için demokratik bir planlama ile yönetilmesi, sonra da bugüne değin özelleştirilen tüm kurumların tazminatsız yeniden kamulaştırılması gerekiyor.

Patronlar AKP’den yeterince fayda sağladı. Bizim yarattığımız kaynakların tamamı patronlara aktarıldı. İçinde bulunduğumuz sefaletten çıkış için eldekinin savunusunun ötesine geçip bizden alınanı geri kazanmak da işçi denetiminde kamulaştırmalarla emekçiler için bir planlama yapmaktan geçiyor. ●●

bir taşeronlaşma furyası başlayacak.

Peki başlıktaki sorumuza geri dönelim. Köprü ve otoyolları ne yapmalı?

CHP “sattırmayacağız” diyor. Özelleştirmenin karşısındaki her mücadele elbette ki

Prof. Dr. Aziz Çelik ile söyleşi**Sınıf hareketinin durumu; örgütsüzlük, parçalılık ve rekabet üzerine****NİSAN SÖYLEŞİ**

Aziz Çelik ile gerçekleştirdiğimiz, Türkiye işçi sınıfının içinden geçtiği mücadeleye aşaması ve birleşik mücadele önündeki engellere odaklandığımız söyleşinin kısaltılmış halini paylaşıyoruz. Okurlarımız gazetenisan.net adresinden söyleşinin tamamına ulaşabilirler.

Söyleşi: Sedat Durel

Sizce bugün Türkiye’de sınıf hareketi nasıl bir dönemden geçiyor?

Kısaca örgütsüz, parçalı ve rekabet durumunda diyebilirim. Sınıf hareketinden kastım büyük ölçüde tabii sendikal hareket ama aynı zamanda siyasal hareketleri de buna katarak söylüyorum. Emek meselesi etrafında bir yandan ekonomik bir yandan siyasal mücadele veren bütünü birlikte değerlendirerek baktığım zaman, örgütsüz olduğunu düşünüyorum. Örgütsüzlüğün önemli bir veri olduğunu; örgütlü olanların da çok parçalı olduğunu ve birbirleri ile rekabet içinde olduklarını düşünüyorum. Yani bu üç özellik bence çok öne çıkıyor.

Sendikal hareketin gövdesinin de büyük ölçüde güdümlü olduğunu düşünüyorum. Türk-İş, Hak-İş, Memur-Sen hiç olmadığı kadar siyasal iktidarın güdümünde. Ben onları da sınıf hareketinin bir parçası olarak görüyorum. Buradan hareketle örgütlü kısmının önemli bir bölümünün hükümet güdümünde olduğunu, bunun da sınıf hareketi için ciddi bir zaaf yarattığını düşünüyorum. Bunun dışında kalan bölümü açısından ise yine parçalılık devam ediyor ve ciddi bir iç rekabet yaşanıyor.

Türkiye’de 2013 yılından beri sendikalı işçi sayısında bir artış görünüyor verilerde. Siz bu tabloyu nasıl yorumlarsınız?

Bir artış olduğu çok net zaten. 2013 Ocak’ta 1 milyon civarındaydı sendikalı işçi sayısı. Şimdi 2,5-2,6 milyon civarında. Oransal olarak bakınca da yüzde 9’dan yüzde 14,5-15’e çıkış var. Zaman zaman sendikalaşma oranı geriliyor diye bir analiz yapılıyor. Hayır gerilemiyor, ortada bir artış var fakat bu artışa biraz daha detaylı bakmak gerektiğini düşünüyorum ben.

Bu artışın ana dinamiği bence kamu sektörü, yani taşeron işçilerin örgütlenmesiyle başladı. Zaten Hak-İş esas olarak bundan büyük ölçüde yararlandı. Artışın çok önemli bir bölümünün taşeronların kadroya alınması ve kamu sektörü ağırlıklı olduğunu düşünüyorum. Yani baktığımız zaman zaten en yüksek sendikalaşma belediyelerde, sağlık ve sosyal hizmetlerde gözüküyor.

Ben bunu bir yandan da şöyle yorumluyorum: Kamu işçisi geri döndü! Hatta bu geri dönüşün dünyanın her yerinde devam ettiğini de görmek lazım.

İkincisi geleneksel imalat sanayi sektörlerinde sendikalaşma hâlâ var. Bu da doğru. Ama öte yandan hizmet sektöründeki oranların hâlâ çok düşük seyrettiğini düşünüyorum. Hizmet sektörü ya

da hizmet sektörü etrafındaki işkollarında hâlâ sendikalaşma oranı düşük.

Geri dönecek olursak ben esas dinamiğin kamu sektörü ve taşeron ağırlıklı olduğunu düşünüyorum. Ama bu başlı başına bir gerçeği yok saymamızı gerektirmez. Türkiye’de sendikalaşma oranlarında bir artış eğilimi var. Bu da sınıfın sendikaya olan ihtiyacını göstermesi açısından bence önemlidir.

Sizce Türkiye’de sendikacılığın, sendikal mücadelenin önündeki en büyük engel nedir?

Farklı zamanlarda başka zorluklar vardı. 60’larda, 70’lerde işyeri yetkisi tartışması yani baraj yoktu. Ama yine de bir sendikanın örgütlenmesini engelleyen, sarı sendikacılığı getiren bir sürü girişim vardı. Bu sorunlar da sendikal inisiyatif olarak aşılabildi. Ben bu noktada biraz da şöyle düşünüyorum: Özel faktörün yani sendikaların, sendikanın politika-sıyla örgütün liderliğinin ve bu meseledeki kararlılığının belirleyici olduğunu... Kendi üyesi ve örgütünü ne kadar mobilize edebiliyor, ne kadar örgütlü, örgütünün kapasitesi ne? Buna bağlı olarak koşulların değiştiğini düşünüyorum.

Sonuçta işçilerin sendikaya güvenebileceğini göstermek gerekir. Güvendikleri zaman pekâlâ pek çok engeli aşabiliyoruz da. Sendikal kadroların ya da sendikal örgütlerin zorlukları dikkate alarak ya da göze alarak hareket etmesi gerekir. Mesela konforlu alanlarda, yani kamuda belli büyük şirketlerde o şirketlerin koruması ve kollaması altında yapılanın sınırları var. Onun ötesinde bir şey yapılmazsa olmaz.

Mücadelelerin parçalılığı da belirleyici bir sorun, değil mi?

Sınıf hareketinin şu anda tek tek çok sayıda mücadelesi var. Hem de büyük mücadele anlamında direnişleri var. Metal sektöründe, tekstilde, lojistikte... pek çok direniş var. Ama bunlar bir dizi tekil direniş. Baktığınız zaman bunlar bütünü, hareketin bir parçası gibi görünmüyor. Yani bir direniş oluyor, falanca konfederasyona o bu direnişi sahiplenmeli

diyorsun ama o konfederasyon oradaki sendikayla çelişkisi olabilir, sorun olabilir diyerek uzak duruyor. Direniş de kırılıyor tek başına kaldığı zaman. Çoğu kez sınıf hareketinin bütününe mal olmuyor.

Ben en önemli sıkıntıyı burada görüyorum: parçalılık. Birbiriyle koordinasyonu olmayan çok sayıda mücadele var. Şu sıralar bunu en fazla emeklilerde görüyo-

ru iyi bir şey değil çünkü yalıtılıyorlar o zaman, büyük bir kitleden koparılıyorlar.

Halbuki bir platform olunca onu içinden dönüştürmek mümkün. Ama şimdi, işçilerin bir bölümü “Türk-İş nerede, Hak-İş nerede ben oradayım” diyerek kendini ayrıştırıyor. Bu durum rekabeti körükleyen bir şeye yol açıyor. Sınıfı parçalayan ve odağını dağıtan bir sonuç oluyor.

Sınıf hareketinin ciddi bir eleştiri ve arınmadan geçerken şeytanlaştırmadan da kaçınması gerektiğini ifade ediyorsunuz. Sizce bunu nasıl yaparız?

Ana akım sendikal hareketin ciddi bir eleştiriye, arınmaya ihtiyacı var. Hataların üstüne gidilmesi gerekiyor. Fakat bu “kahrolsun sarı sendikacılık” demekle de olmuyor. Ben uzunca bir zamandır şunu söylüyorum; bu sarı sendikacıların üzerinde bir işçi desteği var.

Bu sarı sendikacılık pratiklerine sahip olan pek çok sendikacı boşlukta durmuyor. Belirli bir taban desteğine sahipler. Olumsuz uygulamalar ve çeşitli skandallar bizim eleştirdiğimiz kadar büyük bir eleştiri almıyor. Alsa zaten orada bugüne kadar duramazlardı. İşçi önce sendika benim hangi sorunumu çözdü, sözleşmede ne yaptı diye düşünüyor, kadrosunu düşünüyor. Böyle gerçekler var. Sınıf bütün bu gerçeklerden bağımsız, soyut ve birtakım ulvi şeylere adanmış olan bir kategori değil. Sınıf yaşayan bir şey. Sorunları olan, günlük dertleri olan bir şey. Akşam eve para götürecek, kira verecek, bunun farkında.

Sınıfın mücadele azmi içinde olduğu ama onu birtakım şeylerin engellediği gibi bir gerçek yok ortada. Bunu iyi okumak gerekiyor. O şeytanlaştırma meselesinden bahsetmemin sebebi o. Yoksa evet yani çirkin davranışlar, eleştirilmesi gereken davranışlar var ama tam şimdi Özel İtalyan Lisesi grevi de var. İtalyan Lisesi için bir dayanışma kampanyası yapmaya çalışılıyor akademisyenlerle. Fakat tıkanıyor, yeterince destek gelmiyor. Neden? Çünkü sendika şeytanlaştırılmış olunca zararı greve çıkan hocalara da oluyor.

Sizce DİSK’in Ankara’ya taşınması ile başlayan süreç gelecekte DİSK tarihi yazıldığında nasıl ele alınacak?

Ben taşınmayı hukuki bir sorun olarak görmüyorum. Hukuken taşınabilir. Genel kurul kararı var, ben burada bir usul tartışması olduğu kanaatinde değilim. Bazı arkadaşlar böyle düşünüyor. Bir konfederasyonun merkezi elbette başkentte de olabilir. Ama 60 yılı İstanbul’da geçirdikten sonra Ankara’ya taşınmayı zorunlu kılacak sosyal, sınıfsal, finansal bir zorunluluk görmüyorum ben. Örgütsel bir ihtiyaç görmüyorum yani. Dolayısıyla ben tartışmaya buradan bakıyorum. İstanbul’da doğmuş örgütlerin çoğu, İstanbul’da olup burada faaliyeti yürütmüş bir örgüt Ankara’ya gidecekse bunun sınıf hareketi açısından çok ciddi bir ihtiyaç olması lazım. O açıdan baktığımda ben örgütsel, finansal, tarihsel, sınıfsal bir ihtiyaç görmüyorum.

Değerlendirmelerinizi bizimle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz. ●●

rum. Yaygın bir hoşnutsuzluk var fakat bu hoşnutsuzluk bir güvene ve ortak bir kanala akıyor. Çok cesur olanlar ya da daha organize olanlar daha görünür hale geliyor. Ama sınıf hareketinin bakacağı bir çoban ateşi ya da kutup yıldızı yok. Bunu en fazla DİSK yapabiliirdi ama yapmıyor ya da yapamıyor, bilmiyorum.

● **“En önemli sıkıntıyı burada görüyorum: parçalılık. Birbiriyle koordinasyonu olmayan çok sayıda mücadele var.**

Emek Platformu deneyiminde çok farklı yaklaşımlara sahip sendikalar, emeğin temel meseleleri etrafında bir araya gelip yaklaşık bir 10 seneye yakın bir dönemde iyi kötü varlık gösterebildiler. Bu platform gerilimi ve rekabeti azalttığı için de çok önemliydi. Mesela Türk-İş’li işçiyse DİSK’li işçinin ortak bir şey yapmasını kolaylaştırıyordu. Eylenme, mitingde bir araya geliniyordu. Uyumlu ve güdümlü sayılabilecek sendikaların tabanında da hareketlenme sağlıyordu. Bence onu gördüler ve sonuç olarak Emek Platformu’nun bu yüzden dağıtıldığını, hükümetin böyle bir odağı istemediğini düşünüyorum. Sonra geriye ne kalıyor? Dörtlü yani DİSK-KESK-TMMOB-TTB kalıyor. Bu iyi bir şey değil. Yani bunların sadece dörtlüye kalması

Lgbti+ düşmanı yasalara geçit vermeyeceğiz!

2025'i Aile Yılı ilan eden rejim, "üç çocuk" politikalarıyla kadınları eve hapsedip iş hayatında kadınlara yalnızca ucuz iş-gücü için yer açıyor. Bir yandan da lgbti+ları "aileye bir tehdit" oldukları gerekçesiyle kriminalize etmeye ve lgbti+ düşmanı saldırılarını sürdürmeye devam ediyor.

11. Yargı Paketi ile transların cinsiyet uyum süreçlerinin önüne türlü engeller koyulmaya, eşcinsellerin nişan ve merasim töreni düzenlemesi yasaklanmaya çalışılmıştı. Tasarıdaki bu maddeler sonrasında yargı paketinden çıkarılsa da transların hormon ilaçlarına erişimine getirilen zorluklarla yasa fiili olarak uygulamaya geçirildi.

Sincan Kapalı Hapishanesi'nde tutuklu bulunan trans erkek Poyraz hapishanedeki insanlık dışı koşullar yüzünden ölüme sürüklenirken iktidar, hapishanelerdeki işkencelerin son bulması ve uygun koşulların sağlanması için çalışmak bir yana lgbti+ sanatçılara açtığı "müstehcenlik" davalarıyla, lgbti+ fenomenlere yönelik tutuklama kararlarıyla; kriminalize edilerek, toplumdan dışlanarak ölüme sürüklenen her lgbti+nın cinayetinde sorumluluğu olduğunu bir kez daha kanıtlamış oldu. Ne trans kadın Mükrem'in Gezgin'in erkek koğuşuna sevk edilmesi ne de fenomen Murat Övüç için hazırlanan iddianamede kullanılan "kadınsı hareketler sergileyen ve kendisini gay olarak tanımlayan şüpheli" ifadesi birer tesadüf! Bunlar en az TRT'nin dijital platformunda yayına giren nefret "belgeseli" kadar üzerine düşünülmüş ve hazırlanmış, sistematik nefret suçları. Mevzubahis belgeselde de altı çizildiği gibi "üreyemeyen", "neslin

ELİF BOZKURT

devamını getiremeyen" ve onların çizdiği aile sınırlarının dışarısında kalan her unsur, devlet tarafından ortadan kaldırılması gereken bir tehdit olarak görülüyor.

Bu ortadan kaldırma politikası için alınan en son aksiyon ise gündemdeki yeni yasa tasarısı. İktidara olan yakınlığı ile bilinen Türkiye Gazetesi'nde yayımlanan habere göre "Türkiye'de aile yapısını hedef alan başta cinsiyetsizleştirme olmak üzere, sapkın akımlara karşı hem Medeni Kanunda hem de Türk Ceza Kanununda değişikliğe gidilmesi planlanıyor." 11. Yargı Paketi'nden çıkartılan nefret maddelerinin yeniden gündeme getirilmesinin planlandığından bahseden habere göre ayrıca artık cinsiyet uyum sürecine başlamak için mahkemece verilmesi gereken izin yalnızca kişi 25 yaşını doldurmuşsa ve evli değilse verilebilecek. Belirlenen koşullara aykırı bir şekilde sürece giren kişiler ise üçten yedi yıla kadar hapis cezasıyla karşı karşıya kalacak. Ayrıca yasa tasarısına göre doğuştan gelen biyolojik cinsiyete ve genel ahlaka aykırı tutum ve davranışta bulunan ya da bulunmayı alenen teşvik eden, öven veya özendiren kişiler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacak.

Daha önce torba yasalarla sunduğunuz nefret politikalarına karşı olduğu gibi bu sefer de söylüyoruz: Ne cinsiyetlere atanan rolleri ne genel ahlak ve kutsal aile diyerek dayatılan sınırları kabul ediyoruz. Kamusal alanın dışına iterek veya binbir safsata suçlamayla içeri tıkararak varlığımızı yok edemezsiniz. Buradayız, gitmiyoruz. Ne kimliğimizden, ne bedenimizden ne de hayatlarımızdan vazgeçiyoruz. ●●

Aile ve Nüfus 10 Yılı'nın ardındaki gerçek

TÜİK, 2025 yılı evlenme ve boşanma ista-

EMEK AYDIN

miş. Ortalama ilk evlilik yaşı yük-

istiklerini yayınladı. Önceki yıllara benzer bir şekilde evlilikler azalırken boşanmalar artmaya devam ediyor. Daha geniş aralıkta bir karşılaştırma yaparsak çok daha çarpıcı bir sonuç görüyoruz. 2001 yılında her altı evliliğe karşılık yalnızca bir boşanma gerçekleşirken 2025 yılına gelindiğinde artık her üç evliliğe bir boşanma düşüyor.

Boşanmaların evlilik süresine göre dağılımı incelendiğinde de ilk aşamada göze çarpmayan fakat anlamlı olabilecek bir bilgi daha var. Eskiden boşanmaların yüzde 41 seviyelerindeki çok büyük bir kısmı evliliğin ilk beş yılında yaşanırken, bu oran yüzde 34 seviyelerine kadar gerilemiş durumda. Öte yandan altı ile on yıl arasındaki boşanma oranları hep aynı sabit seviyelerde kalıyor. Peki bu ne demek? Artık evli kalınan süre boşanmaya karşı bir kalkan değil ve boşanma evliliğin ileri yıllarına da nüfuz ediyor. Ortada yapısal bir mesele var, aile kurumu uzun vadedi direncini yitiriyor.

2025 yılı istatistikleri, ortalama ilk evlenme yaşında da önemli bir değişiklik olduğunu gösteriyor. Ortalama ilk evlenme yaşı kadınlar için 2001-2025 arasında 22,7'den 26'ya yükselmiş. Erkeklerde ise bu 26'dan 28'e yüksel-

rın da erkekleri yakaladığı görülüyor. Evliliğe teşvik kampanyaları kapsamında evlenenlere dağıtılan kredilerin evlenme yaşı düştükçe artması da bu bilgiyle düşününce tesadüf değil gibi duruyor. Devlet, 18-25 yaş aralığında evlenenlere 250 bin lira, 26-29 yaş aralığında-kilere ise 200 bin lira kredi imkânı sunuyor. Yani ne kadar erken evlenirsen o kadar çok destek alırsın diyor.

Tüm bunlarla birlikte düşününce 2025 yılı neden Aile Yılı ilan edilmiş, sonrasında neden Aile ve Nüfus 10 Yılı olmuş anlamak daha da kolaylaşıyor. Nüfus artış hızı düşüyor, ülke yaşılanıyor. Evlilik sayısı azalırken boşanmalar artıyor. İktidarın aileyi kurtarma ve güçlendirme adına attığı devasa adımlar işte bu yüzden. 2026 yılı bütçesinde Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı için ayrılan kaynak tam 21 milyar 804 milyon lira. Çünkü aileden vazgeçilemez. Devlet sosyal politika alanından uzaklaştıkça, bakım emeği kadınların ev içi ücretsiz emeğine havale ediliyor. Dolayısıyla ailenin güçlü olması demek, devletin el çektiği toplumsal alanların kadınlar tarafından ücretsiz bir şekilde sürdürülmesi demek. ●●

Emekçilere ve doğaya kesilen faturayı reddediyoruz!

İLTEBER UÇAR

Son zamanlarda Kanal İstanbul güzergâhında yaşanan gelişmeler, tartışmanın artık yalnızca kanalın yapılıp yapılmayacağı meselesini aştığını gösteriyor. Kanal güzergâhında üç ayrı imar değişikliği bakanlık tarafından onaylanıp askıya çıkarıldı. Bu planların ortak adı Yenişehir Rezerv Yapı Alanı. Aynı günlerde 485 maden sahası ihaleye açıldı. Mecliste ise milli parkları ve korunan alanları piyasaya açacak yasa değişiklikleri görüşülüyor. Bu tür "mega projeler" ve madencilik faaliyetleri kalkınma söylemi ile meşrulaştırılıyor. Ancak sormamız gereken şu: Bu kalkınma kimin cebini doldurur, bedelini kim öder?

Kanal İstanbul'un ekosistemler üzerinde uzun vadeli çöküş riski yaratacağı, Marmara Denizi'ndeki kirliliği artıracacağı ve Karadeniz-Marmara akıntı dengesini bozacağı çok kez dile getirildi. Güzergâh çevresinde planlanan Yenişehir ise, kanal yapılmasa bile bölgenin mülkleştirilmesi ve sermayeye tahsisi anlamına geliyor. İstanbul'un su güvenliği zaten oldukça kırılgan. Su toplama havzaları tahrip ediliyor, geçirimsiz yüzeyler artıyor, dere yatakları betonla kaplanıyor. Bu koşullarda bu proje ile Sazlıdere gibi bir kaynağın Yenişehir için feda edilmesi su açısından zaten fakir olan İstanbul'un yükünü daha da artıracak.

Böyle bir yerleşim başka havzalardan su transferi demektir. İstanbul zaten dış kaynaklara bağımlıyken, yeni bir kent hem kenti hem de su alınan bölgeleri ekolojik baskı altına sokacaktır.

Diğer gelişmeleri de hatırlayalım. Birincisi 485 maden sahasının ihalesi. 548 bin 696 hektar, yani İstanbul'un yüzölçümünden daha büyük bir alandan söz

ediyoruz. İkincisi ise milli parklar ve korunan alanların "av kaynaklarının milli ekonomiye kazandırılması", "doğa turizmi" gibi ifadelerle rant ve kâr üretim sahasına çevrilmesini amaçlayan düzenleme.

Bu süreçlerin hiçbirisi birbirinden bağımsız değil. Kapitalist kriz koşullarında sermaye yeni birikim alanları arar. Su,

toprak, maden, orman, kamusal varlık olmaktan çıkarılıp sermaye dolaşımına sokulur. Kalkınma söylemi ise bu dönüşümün ideolojik kılıfıdır. Ancak ortaya çıkan sonuç emekçiler için güvence, sağlık ve yaşam kalitesinde bir iyileşme değil. Aksine su ve güvenli gıdaya ulaşmak zorlaşıyor, afet riski büyüyor, iş cinayetleri artıyor, ekosistemler geri dönüşsüz bir biçimde yıkılıyor. Yani ilerleme söyleminin altında gizlenen, toplu yok oluşumuz.

İktidarın ve sermayenin çözümü, krizin faturasını emekçilere ve doğaya kesmek. Bu faturayı reddetmeliyiz. Bu faturayı reddetmek, yalnızca çevre duyarlılığının değil doğrudan sınıf mücadelemizin bir parçası.

Peki biz ne talep etmeliyiz?

İşçi ve doğa düşmanı mega projeler durdurulsun, Yenişehir projesi iptal edilsin!

Çevreye zarar veren işletmeler işçi denetiminde kamulaşırsın! Üretim, toplumsal ihtiyaç ve ekolojik sınırlar doğrultusunda örgütlensin!

Planlama süreçleri şirketlerin ve bankaların kapalı kapılar ardında yürüttüğü bir mekanizma olmaktan çıkarılsın; sendikaların, meslek odalarının, emekçilerin karar gücü olsun. ●●

19 Mart'ın nedeni, anlamı, dinamikleri!

OKTAY BENOL

Ekrem İmamoğlu bir yıldır cezaevinde. Çoklu bir suç is-nadıyla tutuklandı. Belediye başkanlığı elinden alındı. Otuz beş yıl önce aldığı üniversite diplomasının iptali söz konusu. Casusluk dahil birçok suçtan yargılanıyor. Ailesi dahil birçok CHP'li belediye başkanı ve yönetimi de bu yargılama sürecinin bir parçası durumunda. Ayrıca yine bu süreçle bağlantılı olarak CHP kurultayları yargı kısıncasında. İstanbul CHP yönetimine kayyum atandı. Bir ara CHP'nin kapatılması da gündeme geldi. Son olarak mevcut CHP yönetiminin yargı kararıyla azledilip Özgür Özel'in yerine Kemal Kılıçdaroğlu'nun tekrar genel başkan olacağı bir senaryo dillendiriliyor.

İktidar bloku bu sürecin tamamen bağımsız yürüdüğünü, yargının alanı ve tasarrufu olduğunu söylüyor. Bahçeli'nin çok sevdiği ifadeyle; herkes mahkeme kararını beklesin, telaşa kapılmasın, suyu bulandırmasın, masumsa zaten ortaya çıkar! Özeti; konu siyasi değil hukuki! “Kararı beklerken” bu yargı sürecinin başı olan bağımsız başsavcı adalet bakanı olarak atandı. Mecliste yemin etti ve AKP il başkanları toplantısında partisi için çalışma sözü verdi. Bahçeli bu atamaya ve usule sahip çıkmakta da beis görmedi. İktidar ve Bahçeli 2019 İstanbul belediye seçimlerinde seçim zarfının içindeki dört oydan sadece büyükşehir belediye başkanını belirleyen pusulanın

çürük olduğunu iddia etmekte de beis görmemişti.

Bir zarf, dört oydan iktidarın beka meselesine...

Bahçeli, 2019 yerel seçimlerinde 25 yıl AKP ve muadili partilerin yönetiminde kalan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının el değiştirme ihtimalini beka sorunu olarak adlandırmıştı. O vakit söz konusu değişim olmasın diye iktidar bloku Öcalan dahil herkesi defansa çağırırmıştı. Selahattin Demirtaş'ın muhalefet adayını destekleyen tutumu Kürt seçmenin iradesine yön verdi. İktidar bloku İstanbul'u

kaybetti. Çürük oy peşinde büyükşehir belediye seçimleri yenilendi. Binlerce konut, polis marifetiyle tek tek mükerer/sahte seçmen bulma umuduyla kontrol edildi. Sonuç: 13 bin oy farkı zoraki tekrar seçimde 800 bini aştı. İmamoğlu üç ay içinde iki kez İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığını kazandı. İktidar bloku taşıyan ekonomi-politik, sosyopsikolojik kolonlardan en önemlisi darbe almış oldu. İmamoğlu'nun 19 Mart 2025'te tutuklanması böylece bir arka planda gerçekleşti. 2024 yerel seçimlerinde ikti-

dar bloğunun tarihi bir yenilgi olarak ikinci sıraya düşmesi, başta İstanbul olmak üzere önde gelen tüm kentleri açık ara kaybetmesi, gelmekte olan iktidar değişiminin ayak sesleriydi. İktidar bloku için meselenin özel olarak CHP/İmamoğlu alerjisinin ötesinde olduğu anlaşılmalı. Değişim dinamiğini taşıyan bir başka kişi/parti olsa o da aynı muameleyi görecekti, görecektir. İmamoğlu toplumsal şikâyetin tavan yaptığı, siyasi değişim talebinin yükseldiği bir anın portresi olarak öne çıktı. Değişim arzusunu İmamoğlu üret-

medi. Değişim talebi İmamoğlu'nu popülerleştirdi. Küçük bir ilçe dışında hiç tanınmayan bir kişi olarak girdiği seçimlerde değişim arzusuna verdiği karşılık halihazırdaki rolü üstlenmesine imkân tanıdı.

Değişim potansiyeli ve arzusu CHP'yi de, İmamoğlu'nu da aşan bir niteliğe sahip. İktidar bloku bu tablonun farkında. Terörsüz Türkiye açılımı dahil her konu ve alan seçimlerin kazanılabilmesi için bu amaçla araçsallaştırılmakta. Dün olduğu gibi bundan sonra da bu araçsallaştırma adımları atılmaya devam edecek. Muhalefet toplumun siyasi değişim dinamiklerini görmezden gelir, değişim arzusunu kendi ikbaline yorarsa 2023'te olduğu gibi, kazanmakta olduğu seçim bir ay içinde ellerinden kayıp gider.

Toplum, adayların kaşına gözüne meftun olduğu için değil değişim talebine çözüm bulmak umuduyla harekete geçmekte. O yüzden 2023'ün parlayan yıldızı Kılıçdaroğlu bugün ışığını yitirmiş durumda. Keramet kişilerde değil değişim dinamiklerinde. Keramet işçi sınıfında, emekçi halkta! Değişim ancak emekçi halkın kolektif önderliği ve sahiplenmesiyle sağlanabilir. Unutulmasın, umut gibi umutsuzluk da bulaşıcıdır. 19 Mart'ın yıldönümünde sayıklamaları bırakmak; gerçeğe, değişim dinamiklerine yüzünü dönmek gerekiyor. Köklü, kalıcı, adil, eşit ve onurlu bir değişim talebi olan herkes için bu bir zorunluluk. ●●

Süreç: biraz gerçek, biraz -mış gibi

Tek Adam rejimi ve İmrallı arasında yürütülen sürecin kamuoyuna duyurulması üzerinden bir buçuk yıla yakın zaman geçti. Kaynağını Kürt ulusal sorunundan alan silahlı çatışmanın on yıllardır ülkenin siyasi hayatına damga vurmakta olduğu gerçeğine paralel olarak “süreç”, Bahçeli'nin 22 Ekim 2024'te yaptığı meclis konuşmasından beri gündemin ilk sıralarında kalıcı bir yer edindi.

Geride bıraktığımız haftalar içinde bu kapsamda önemli bir gelişme yaşandı ve TBMM çatısı altında kurulan Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu raporunu tamamlayarak 6 aydır süren faaliyetini noktaladı.

Komisyon raporunda ne var?

Komisyon raporunda; ele alınan meselenin “güvenlikle sınırlı bir alan olmanın ötesinde çok katmanlı ve çok yönlü olduğu” ve çözümün “kök sebeplerin ortadan kaldırılmasına bağlı” olduğu ifade edilse de bu sorunun adını koymaktan dahi imtina ediliyor ve hedefin “Terörsüz Türkiye” olduğu ilan edilerek şimdiye dek sorunların kangrenleşmesinden başka sonuç üretmeyen güvenlikçi yaklaşım korunuyor. Keza, raporda “eşitlik” yerine egemenlerin içini her daim kendi çıkarına göre doldurma lüksüne sahip olduğu “kardeşlik” retoriği-

ne başvuruluyor.

Raporun “demokratikleşme ile ilgili öneriler” başlıklı kısmında AİHM ve AYM kararlarına uyumun sağlanması; hasta ve yaşlı tutuklular için infaz ertelemesinin uygulaması; Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun hak ve özgürlükleri genişletecek şekilde yeniden düzenlenmesi; Türk Ceza Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu ve ilgili mevzuatın ifade özgürlüğünü güçlendirecek şekilde yeniden düzenlenmesi; belediye başkanlarına görevden el çektilirilmesi durumunda belediye meclisi tarafından seçim yapılması hususunda mevzuatın düzenlenmesi gibi öneriler yer alıyor.

Siyasal özgürlükler bahsinde her biri atılması gerekli hayati birer adımı işaret eden bu önerilerin bazılarının fiiliyata dökülmesi için hiçbir yasal düzenlemeye dahi ihtiyaç olmaması, aksine mevcut yasalara uyulmasının kâfi oluşu ve rapora imza atan çoğunluğun o yasaları işine geldince yok sayan AKP-MHP'ye mensup olduğu ortada. Dolayısıyla raporun bu kısmına, mevcut rejimin antidemokratik karakterini tescilleyen bir belgenin ironik şekilde meclis eliyle tarihe not edilmesi demek yerinde olur.

YİĞİTHAN KAVUKÇU

Gerçekçi olmak gerek

Belli ki rejim, Kürt sorununun varlığını zımni olarak kabul etse de resmîyette onu “terör sorunu” olarak çerçevelemeye devam edecek. İmrallı ile uzun süredir pazarlık yürütüyor olmasına rağmen seçmeni nezdinde ortada bir pazarlık yokmuş gibi davranmayı, silah bırakan örgüt üyelerinin sürecin doğasına uygun olarak cezadan muaf tutulması icap ederken “cezasızlık algısı yaratmamak” adına üstenci bir dil kullanmayı sürdürecektir. Ola ki gerekirse masayı devirmeyi de daha kolay kılan tüm bu “-mış gibi yapma” oyunu sürdürülürken atılacak ufak tefek ama somut adımların da Kürt halkını tatmin etmesi beklenenecek. Elbette o rızayı tesis etme sorumluluğunu üstlenecek olan esasen Öcalan'dır.

Öcalan, başta Kürt halkı olmak üzere tüm kamuoyunun önüne demokratik entegrasyon olarak adlandırdığı bir geçiş süreci ve demokratik toplum olarak adlandırdığı reformist bir siyasi program teklifi ile çıkıyor. Bununla birlikte, Türkiye sınırları içerisinde kısa vadede kendisinin ve örgüt üyelerinin legal siyasi yaşama entegre olmasının önünün açılması dışında bir “kazanım” elde edemeyeceğinin ve ötesinin ancak ilerideki

siyasi mücadelenin konusu olabileceğinin farkında ve bunu ölçülü bir dille ifade ediyor. Aylardır olduğu gibi bundan sonra da bir yandan Kürt siyasi hareketinin içindeki çeşitli özneler zaman zaman “demokratikleşme” ihtiyacından dem vuracak, hükümeti eleştirecek. Diğer yandan ise sürecin masada kabul edilmiş sınırlı çerçevesi, bu eleştirilerin “-mış gibi yapma” oyununun Kürt halkını motive etmek için sergilenen kısmından öte anlam kazanmasını imkânsız kılacak.

Sonuç yerine

Çözüm sürecinin başından itibaren şeffaflıktan uzak yürütülüğü ona damgasını vurmuştur. Masanın iki tarafının da başta kendi destekçileri olmak üzere kamuoyunu manipüle etmek için şeyleri olduğu gibi adlandırmaktan kaçınan tutumu barizdir. Açık olan şudur, bu süreçten demokratikleşme veya Kürt sorununun çözümü gibi sonuçlar çıkmaz. Bununla birlikte, devlet ve Kürt siyasi hareketi arasındaki silahlı çatışmalar sona erecek olursa bu, ülkemizdeki tüm işçiler, emekçiler ve başta Kürt halkı olmak üzere tüm halklar için faydalı olacaktır. Ancak bu yolun da dikensiz olmadığı, masanın bir tarafındaki AKP-MHP'nin dayatma ve şantajlarına açık olduğu da herkesin malumudur. ●●

Küresel Sumud Filosu Gazze için yeniden yola çıkıyor

çesiyse, sözde bir “ateşkes” varmış gibi lanse edilse de Gazze’ye halen çok sınırlı sayıda insani yardım malzemesi ulaşıyor oluşu ve ablukanın sürüyor olması. Emperyalizm ve ikiyezölü kapitalist hükümetlerin tamamı sahte “barış planının” arkasına gizlenerek Siyonist devletin işgal ve soykırımını sürdürmesini garanti edip, işgal devletiyle askeri, diplomatik, ticari ilişkilerini sürdürürken Gazze’deki insani krizin üzerini örtmeye çalışıyor.

Tam da bu tablodan ötürü, Filistin’deki soykırımın ve işgalin son bulması, ablukanın yıkılıp insani yardımın Gazze’ye ulaşması ve sahte barış planının teşhiri ve reddi, Filistin için dünya çapında kitlelerin seferberliğini zorunlu kılıyor. Bir önceki filoda da deneyimlediğimiz gibi, Küresel Sumud Filosu’nun Akdeniz’e açılması dünya halklarının seferberliğinde de önemli bir itilim yaratmıştı. Yine bu yolla Filistin için uluslararası dayanışmayı güçlendirebilir, nehirde denize özgür Filistin talebimizin arkasında durabilir, emperyalizmin ve kapitalist hükümetlerin ikiyezölü politikalarını teşhir ederek hükümetlerimizin Siyonist devletle tüm ilişkilerini kesmesi ve işgal devletine tam ambargo uygulanması adına basıncı artırabiliriz. Çünkü bölgedeki emperyalist saldırıganlığa karşı durmanın biricik yolu dünya halklarının mücadelesinden geçiyor. Ve Küresel Sumud Filosu da bu mücadelede önemli bir yere oturuyor.●●

Siyonist, işgalci İsrail’in

GÖRKEM DURU

nı” ile sözde bir “ateşkes”

Filistin’deki soykırımını durdurmak, Gazze ablukasını yıkmak ve insani yardımı bölgeye ulaştırmak amacıyla 31 Ağustos 2025 tarihinde Barselona limanından yola çıkan Küresel Sumud Filosu, 12 Nisan 2026 tarihinde yeniden yola çıkmak için hazırlıklara başladı. 44 ülkeden katılımcının, 50’yi aşkın geminin yer aldığı bir önceki filo dünya tarihinin en büyük sivil dayanışma filosu olmuştu. Filo, Gazze açıklarına vardığında Siyonist devlet tarafından alıkonulsa da yolda olduğu bir ayı aşkın süre zarfında dünya halklarının Filistin destekçisi seferberliklerinde ciddi bir nitel sıçrama yaratmayı başarmıştı. Şimdi hedef daha da büyük bir filoyla hem denizden hem de karadan yola çıkmak.

Neden mi?

Geçtiğimiz filonun hedeflediği talepler aciliyetini koruyor. Trump’ın ikiyezölü “barış pla-

sağlanmış gibi lanse edilse de Filistin topraklarında işgal ve soykırım devam ediyor. Bu planın gerçek amacını tarihinin en izole dönemini geçiren işgal devletinin emperyalist bir kararol olarak bölgedeki varlığını garanti altına almak oluştuyordu. Aşırı sağcı Trump, bu “barış planı” doğrultusunda Afganistan ve Irak işgalleri sonrası ABD emperyalizminin bölgede yitirdiği hegemonyasını emperyalist saldırıganlık politikalarıyla yeniden tesis etme çabasında. 28 Şubat itibarıyla ABD emperyalizmi ve Siyonist devletin İran’a yönelik başlattığı saldırı tam da bu düzleme oturmakta. Bu nedenle, sahte barış planının ve emperyalist, kapitalist hükümetlerin ikiyezölü politikalarının teşhiri ve bu politikalara karşı kitlesel seferberliklerin örölmesi yakıcı bir gündem.

Filonun yeniden yola çıkacak olmasının bir diğer haklı gerek-

Suriye’de anlaşmanın bir ayı

AISHA AWDEH

Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ile geçiş hükümeti arasındaki anlaşmanın yürürlüğe girmesinin ardından uygulamaya ilişkin bazı maddeler hâlâ belirsizlikle dolu. 28 Ocak’taki son anlaşmanın her iki taraf için de kaygan bir zemin oluşturduğu gizli değil. İki taraf da medya aygıtlarının aktif katılımıyla ayrı ayrı zafer ilan etti. Bu denklemde sesleri duyulmayan ise bölgenin halkları: Araplar, Kürtler, Süryaniler ve diğerleri.

Uygulamada her aksama yaşandığında, iki taraf da anlaşmanın hamilerine, yani ABD ve Türkiye’ye şikâyetlerini sunmak için adeta yarışıyor. Bu da entegrasyonun içeriden ne kadar kırılğan olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor. Zira süreç, halkların ve bölgenin ihtiyaçları temelinde şekillenmiyor; onların haklarını, taleplerini ve ekonomik sorunlarını önceliklendirmiyor.

On yıl boyunca SDG, Fırat’ın doğusunda tüm bileşenlerin haklarını güvence altına alan demokratik bir proje olduğunu Suriye halkına ve uluslararası topluma kabul ettirmeye çalıştı. Kendini çoğulcu ve ilerici bir yönetim olarak sundu. Ancak ilk gerçek sınamada, bu söylemlerin gerçeklikle çeliştiği açık biçimde ortaya çıktı. Uzun vadeli hedefler kısa vadeli kazanımlara, halkların ekonomik ve demokratik hakları aygıtın çıkarları ve sürekliliğine tabi kılındı.

Yeni Şam hükümetiyse kendisini tüm Suriye halklarının tek güvencesi olarak sundu ve söylemini yeniden inşanın başlangıç noktası olarak Suriye topraklarının merkezden birliği üzerine kurdu. Ancak krizler art arda derinleşiyor. Başta fiyatların yükselmesi, yaşam koşullarının kötüleşmesi ve gizli işsizlik geliyor. Ek olarak Esad rejiminin kalıntılarıyla, özellikle burjuva unsurlarıyla yapılan uzlaşmalar artıyor. Kayırmacılık ve akraba

kayıрма yayılıyor. Tüm bunlar Heyet Tahrir el-Şam çevresinde dönüp duruyor. Böylece Suriye halkının durumu yeniden başlangıç noktasına dönmüş oldu. Milyonları onur ve özgürlük talebiyle meydanlara iten nedenler hâlâ ortada durmaya devam ediyor.

Esad çetesinin ortadan kalkması, Suriye halkının devrimci hedeflerinin gerçekleştirilmesi yolunda büyük bir dönüm noktası oluşturdu. Ancak emperyalist güçlerin ve yerel burjuvazinin yeniden konumlanarak ve yeni saflaşmalarla politik süreci tamamen denetim altına alması, halkın devrimci taleplerinin çalınması anlamına gelecek. Mevcut durum, Suriye halklarının “özgürlük ve onur” taleplerini temsil eden devrimci bir siyasal programın ve seçeneğin inşasını hayati hale getiriyor.●●

Ukrayna: emperyalizme karşı dört yıllık direniş

ENTERNASYONALİST MÜCADELE-İSPANYA

Rus işgalinin başlamasından dört yıl sonra, Kremlin’e yakın bir rejim kurmak için yıldırım operasyonu olarak planlanan şey, yüz binlerce kişinin hayatına mal olan bir yıpratma savaşına dönüştü. Cephe neredeyse tıkanmış durumda ve Rus ordusu savaş suçları işlemeye devam ediyor. 2025 yılı sivil halk için en ölümcül yıl oldu. Şimdi de Moskova, Ukrayna topraklarının işgalciye teslim edilmesini talep eden Trump’ın ve ABD’nin desteğine sahip.

Trump, Putin’in istediği şekilde Zelenski’ye bir barış planı dayatmak istiyor. Anlaşma, mevcut cepheyi dondurma fikriyle işgali meşrulaştırmayı amaçlıyor. Rusya, cephede önemli ilerlemeler olmasını bekleyerek müzakereleri uzatıyor, ancak bu ilerlemeler gerçekleşmiyor. Trump’ın özel elçisi Witkoff, Washington’ın diğer stratejik çıkarlarına karşılık vermesini umarak Putin’le çıkar alışverişinde bulunuyor. Putin ise Trump’ın Gazze’yi sömürgeleştirme planlarını BM Güvenlik Konseyi’nde veto hakkını kullanmadan çekimser kalarak onayladı ve ABD’nin Venezuela saldırısına sessiz kaldı. Ukrayna, Trump için sadece bir pazarlık kozu.

Zelenski hükümeti, kaderini halkının bağımsız hareketinden ziyade emperyalizm, NATO, ABD ve AB’nin finansmanı ve silahlanmasına bağlayarak, bu güçlerin politikalarına bağımlı hale geldi ve Washington’daki iktidar değişikliği karşısında daha da zor durumda kaldı. Ukrayna halkı, büyük oligarkların lehine işçi düşmanı yasalar uygulayan borçlu bir hükümetle ve nadir toprak elementlerinin ABD’ye teslim edilmesinin ardından ekonomik bir sömürge olma tehdidiyle karşı karşıya. Bu politikalar, Ukraynalı emekçi halkın Rus işgaline karşı koyma çabasını zayıflatıyor.

Ancak savaşın uzaması Kremlin’e zarar vermeye başlıyor. Cepheye asker bulmak giderek zorlaşıyor. Savaşın maliyeti Kremlin’i vergi artışları ve sağlık, eğitim ve sosyal hizmetler alanındaki sosyal harcamalarda kesintiler içeren bir bütçe sunmaya zorladı. Putin’e yapılan her türlü eleştiriye yönelik sistematik baskı devam ederken, işgale yönelik ilk destek azaldı.

Trump’ın stratejisi aynı zamanda Avrupa emperyalizmlerini zayıflatmayı hedefliyor. Avrupalı askeri birliklerin devriye gezeceği silahsızlandırılmış bir bölge üzerinden Avrupa’ya bir nevi jandarma rolü biçme önerileri de bunun bir göstergesi.

NATO zirvesinde taahhüt edilen yüzde 5’lik askeri harcama

artışları, son üç yılda AB’nin askeri harcamalarındaki artışın yarısını bile oluşturmayan Ukrayna’ya silah tedarikiyle ilgili değildir. Ukrayna’yı desteklediğini söyleyip Rusya’nın işgalini kınayan, Rusya’ya yaptırım ve uluslararası izolasyon politikasını haklı gösteren, ancak Filistin halkına yönelik acımasız soykırıma karşı aynı önlemleri almayı reddeden AB hükümetlerinin çifte standardını reddediyoruz.

Rusya merkezli “İlhaksız Barış İçin Sol” platformunun çağrısını sahipleniyoruz: “Vicdanlı Ruslar ve savaş karşıtı sol, Rusya’nın Ukrayna’daki insanlık dışı suçlarına dair bilgileri yaymak için mevcut durumu değerlendirmelidir. Rus kapitalizminin Rusya’daki işçileri de sık sık soğukta bıraktığı göz önüne alındığında, yaşanan ısınma kesintileriyle empati kurmak mümkündür. (...) Rus devleti Ukrayna’ya kurtuluş değil; karanlık, soğuk, ölüm ve diktatörlük götürüyor... ve işte bu yüzden direnmemiz gerekiyor.”

Trump’ın Putin’in yanında hizalanması, dünyayı biri ABD ve NATO, diğeri Rusya ve Çin tarafından yönetilen iki uzlaşmaz blok olarak gören sözde solu politikasız bırakmaktadır. Pastanın paylaşımı konusunda ne kadar gerilim yaşasalar da emperyalistler arası işbirliği, Rusya’nın İsrail’e verdiği destekte de görülüyor.

Emperyalizm ve diktatör hükümetler, işçilerin ve halkların uzlaşmaz düşmanlarıdır. Biz her türlü emperyalist baskıya karşıyız. Rus işgali karşısında Ukrayna direnişinin yanındayız. Tıpkı Siyonist emperyalizme karşı Filistin direnişinin yanındayız gibi. Tek adil barış, Rus işgalinin yenilgisiyle gelecektir. Ukrayna halkının saldırıya karşı kendini savunmak için silahlanma hakkı vardır. Ukrayna halkının mücadelesiyle, onun sendikal ve sol örgütleriyle uluslararası dayanışmayı yeniden yükseltmek gerekmektedir. Halk iradesinin arkasından yapılan her türlü anlaşmayı reddediyoruz.

Rus birlikleri Ukrayna’dan dışarı! İşgalciler derhal geri çekilsin!

Trump’ın teslimiyet planına hayır! Halkların egemenliği hakkında karar veren güçler arasındaki her türlü gizli anlaşmayı reddediyoruz.

İşgale karşı olan Rus ve Belarusslu aktivistlere yönelik baskıya karşı dayanışma!

İşçilerin hizmetinde bağımsız bir Ukrayna için!

Ukrayna ve Filistin direnişleriyle dayanışmaya! Mezarlık barışına hayır! ●●

19 Mart'ın yıldönümünde gençliğin görevleri

19 Mart 2025 tarihinde Ekrem İmamoğlu'nun tutuklanması kuşkusuz Tek Adam rejiminin otoriter karakterini başka bir kulvarda derinleştirdi. Ardından başlayan kitlesel seferberlikler, rejime karşı demokratik hakları savunan büyük bir itiraz halini aldı.

Şüphesiz bu itiraz en ciddi ifadesini öğrenci hareketinde buldu. Bu seferberlik, İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin polis barikatını aşması ve ODTÜ öğrencilerinin yoğun mücadeleleriyle filizlendi. Binlerce öğrencinin Maçka Parkı'ndan Şişli Belediyesi'ne yürüyüşüyle de zirveye ulaştı. Ancak hareket ilerleyen dönemde maalesef sönümlendi. Bunda rejimin saldırıları, CHP'nin kitleleri dindiren politikaları ve kısmen de örgütlü öğrenci hareketi içerisindeki politik hatalar etkili oldu. Böylesine büyük bir öğrenci seferberliği, geçtiğimiz bir yılın ardından geride oldukça kısıtlı kazanımlar bıraktı. Bu durum, mücadeleciler için pek çok ders barındırıyor ve öğrenci hareketinin geleceğine dair yeni görevleri karşımıza çıkarıyor.

Bugüne geldiğimizde okullarda geçen yıla nazaran bir durgunluk olduğunu görebiliriz. Öğrenci eylemlerinin merkezileşmesi için seferberlik esnasında pek çok okulda ortaya çıkan ÖTK girişimleri seferberliğin sö-

ZIRHLI TREN

nümlenmesiyle etkisini ve örgütlülüğünü yitirdi. 19 Mart'tan önce ve bilhassa 19 Mart esnasında Zırhlı Tren olarak öne çıkardığımız bu mücadele aygıtlarının geri çekilişi, seferberlik aygıtlarının doğasına dair önemli veriler sunuyor. Hareket yükselişteyken bu tür aygıtlar zaten kendiliğinden oluşuyordu ve gelecekte de oluşacaktır. Mücadeleciler öğrenciler olarak bizim yapmamız gereken şey ise hareketin zayıfladığı dönemlerde de gündelik mücadelelerin ve gelecek seferberliklere hazırlığın bir aracı olarak ÖTK'ları inşa etmek olmalı. Bir sonraki seferberliğe

hazırlıklı girebilirsek 19 Mart'ın başında deneyimlediğimiz yalpalamaları yaşamayabilir ve İstanbul Üniversiteler Koordinasyonu deneyiminde olduğu gibi (İstanbul genelinde pek çok okulda ortak koordinasyonun ve kitlesel eylemliliklerin örgütlenebilmesi bakımından) önemli bir deneyimin yanlış kararlar sonucu heba edilmesine izin vermemiş oluruz.

Geçtiğimiz bir yıl bize öğrenciler açısından çok esaslı bir dizi problemin halen çözülemediği-

ni gösteriyor. Öğrencilerin Tek Adam rejimine karşı bir mücadele programı ve mücadele örgütü yok. Bu program ve örgüt tek başına sosyalist bir grubun kendince keşfedeceği şeyler değil elbette, yine mücadelenin içinden çıkmalı. 19 Mart seferberliği dinmiş olsa da öğrencilerin mücadelesi ortadan kalkmadı. Boğaziçi Üniversitesi başta olmak üzere kayyum rektörlerin öğrenci düşmanı ve sermaye yanlısı politikaları sürüyor. Meslek liseli öğrenciler MESEM kısılcında. Genç yoksulluğu derinleşiyor. Rejimin kadın ve lgbti+ düşmanı politikaları en

çok genç kesimleri etkiliyor. Bütün bunlar karşısında irili ufaklı itirazlar ve mücadeleler mevcut. Bunlara öncülük etmek ve büyütme en acil görevlerimizden.

Mücadele programını ve mücadele örgütünü de buralardan, yani acil ve yakıcı sorunlarımızdan çıkarabiliriz. Diğer yandan 19 Mart seferberliğinin öğrenci hareketine bıraktığı zengin deneyimler gösterdi ki, mücadele programı öğrencilerin okullarla sınırlı sorunlarıyla değil; ekonomik, demokratik, sosyal sorunlara yanıt veren bir anlayışla bina edilmesi gerekiyor, en azından kendi özgün sorunlarıyla rejim sorunu arasında bir bağ kurması gerekiyor. Bu yüzden işçi sınıfının, ezilenlerin, emekçilerin sorunlarıyla kendi sorunlarımız arasındaki köprüyü inşa etmeliyiz. Çünkü bizim sorunlarımızın yanıtı da o köprüden geçiyor. Mücadele örgütü meselesine değinmiştik. Bu da bizim değil, kitlelerin keşfi. Biz ancak nüve halindeki araçların gelişmesi için omuz vermeliyiz. Seferberlik bize, üniversitelerdeki ÖTK'ların bu açıdan önemli araçlar olabileceğini göstermişti. Öğrencilerin geniş mücadele birliğini sağlamak ve onların mücadele aygıtlarını merkezileştirmek üzere bu türden deneyimlerin büyütülmesi için de uğraşmalıyız.●●

Kulüp odalarımızı nasıl geri alırız?

Boğaziçi Üniversitesi, bahar dönemine hızlı bir giriş yaptı. Derslerin başlamasına günler kala, Güney Kampüs'teki kulüp odalarının Hisar Kampüs'e sürgün edileceği kayyum yönetim tarafından kulüp yönetimlerine iletili. Bu gasp girişimine karşı 6 Şubat Cuma günü öğrenciler kulüp odalarının önünde basın açıklaması yaptı, odalarda nöbete başlandı ve bir forum yapıldı. 7 Şubat Cumartesi sabahı ise çevik kuvvet eşliğinde gerçekleşen şafak operasyonu ile odalardaki eşyalar zorla taşındı.

Kampüsü öğrencisizleştirme projesinin en son adımı olarak gerçekleşen kulüp odalarının gaspına karşı, derslerin başladığı 9 Şubat Pazartesi günü

ÖMER TÜRK

kitlesel bir eylem düzenlendi. Kampüs ve çevresinde hafta boyu süren polis ablukası ve Erdoğan'ın 13 Şubat Cuma günü gerçekleşen ziyaretiyle ortaya çıkan tablo netti: Boğaziçi, fiili bir OHAL altındaydı. Ancak ilk haftanın hareketliliği, bir gerçeği de gün yüzüne çıkardı: Öğrenci hareketinin eylemlilik süreçleri, saman alevi gibi yanıp sönme tehlikesiyle karşı karşıya. Kulüp odalarımızı geri almak istiyorsak, bu bir haftanın bilançosunu dürüstçe çıkarmak zorundayız.

İlk olarak, kitlesellik meselesi her eylem sürecinde nükseden kronik bir sorun olarak karşı-

mıza çıkıyor. “Bir sonraki gün nasıl daha fazla insanı eylem alanına getirebiliriz?” sorusu ya yeterince sorulmuyor ya da görünen o ki yanlış cevaplar veriliyor.

Bu süreçte bir kez daha anlaşıldı ki Boğaziçi Öğrenci Temsilciliği Kurulu

(ÖTK), bütün sınırlılıklarına rağmen geniş öğrenci kitlelerinin, medyanın ve siyasi partilerin ne söylediğini ve yaptığını ilgiyle takip ettiği bir özörgütlülük mekanizması. ÖTK'yı yalnızca dar grup çıkarları için bir “aparat” olarak gören anlayışın aksine; mücadeleyi kitleselleştirmenin yolu, öğrencilerin karar mekanizmalarına gerçek anlamda dahil olabildiği bir ÖTK'yı yeniden inşa etmekten geçiyor. Dolayısıyla, eğer mücadele kitleselleştirilmek isteniyorsa, bunun çözümü öğrencilerin bir araya gelebildiği, karar mekanizmalarına dahil olabildiği ÖTK'ları inşa etmekte ve güçlendirmekte yatıyor.

Bunun yanında, öğrencile-

rin acil ihtiyaç ve taleplerinden uzak basın açıklamaları, sloganlar ve eylem pratikleri de bu seferberlikte sıkça görüldü. Sembolizme sıkışmış ve herhangi bir kazanım elde etmeyi öncelemeyen bu eğilim, kalıcı mevziler edinmek ve birikimli ilerleyen bir mücadele programı yaratmak yerine “radikal” söylem ve pratikleri öne çıkarmaya devam etti. Kendi acil taleplerini netleştiren ortak bir programdan yoksunluk mücadelelerin de rastgele, kopuk gelişmesine yol açma tehlikesi taşıyor.

Süreç içerisinde öne sürülen bina işgali, akademik boykot gibi yöntemler, ancak kitleyle birlikte hareket edildiğinde ve onların mücadele içinde alınan kararlara dahil olabilmesiyle anlamlı hale gelebilir. Bu iki önerinin geniş öğrenci kesimleriyle inşa edilmeden yalnızca ilan edildiği durumda, bu araçların karikatürize olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğuna şahit olduk. Dolayısıyla, demokratik bir üniversite ortamı yaratmak için mücadele edenler olarak, öncelikle kendi içimizdeki demokratik anlayışı gözden geçirmemiz gerekiyor.

Kulüp odalarımızı geri kazanmak istiyorsak bir yanıp bir sönen eylemlilikler yerine uzun erimli, kalıcı mevziler edinmeyi amaçlayan, öğrencilerin acil ihtiyaç ve talepleri çerçevesinde

şekillenen ortak bir mücadele hattını örmek; öğrenci hareketinin önündeki sorumluluk olarak duruyor. Bu mücadele hattını örmek için de öğrenci özörgütlülükleri olarak karşımıza çıkan ÖTK'ları inşa etmek gerekiyor. Bu noktada, ÖTK'yı kıymeti kendinden menkul, ilan edildiği anda her soruna çözüm olacak sihirli bir değnek gibi görmemek de oldukça önem arz ediyor. Kampüslerde öğrenci denetimini sağlamak ve öğrencilerin söz, yetki ve karar hakkını ortak bir zeminde savunabilmek için işlevsel bir araç olarak ele almak daha doğru olacaktır.

2021'de başlayan Boğaziçi direnişinin önemli bir kazanımı olan Boğaziçi ÖTK, kayyum yönetim tarafından resmi seçimlerin yapılması reddedilerek ortadan kaldırılmak isteniyor. Bu aynı zamanda, ÖTK'nın şimdiye kadar yaptıklarından ve taşıdığı potansiyelden yönetimin ne kadar çekindiğinin de açık bir göstergesidir. Öğrencilerin temsil hakkını epey kısıtlı şekilde düzenleyen mevcut yönetmeliğin bile gerisine düşen bu pratiğe karşı cevap olarak gerçekleştirilecek fiili seçim sürecine katkı sunmak, seçimlerde aday olmak ve oy vermek; kazanılmış mevzilerimizi korumak ve söz, yetki ve karar hakkını elde edebilmek için en temel görevimizdir. ●●

Evden çalışan anneler ve görünmeyen ikinci mesai

Her kadının işi sabah gözünü açar açmaz

başlıyor. Kahvaltı hazırlanıyor, çocuk okula yetiştiriliyor, gün içinde ne pişecek düşünülüyor. Gözümü açtığım anda aklımda bir liste beliriyor. Daha yüz yıkanmadan zihin çalışmaya başlıyor. Ev uyanmadan önce kadın çoktan mesaiye başlamış oluyor.

Ben de tam zamanlı evden çalışan bir anneyim. Günüm iki ayrı iş arasında geçiyor. Biri bilgisayarın başında, diğeri evin içinde. Biri görünür, diğeri çoğu zaman “zaten yapılması gereken” olarak kabul ediliyor.

Evden çalışmak dışarıdan bakıldığında konforlu görünebilir. Trafik yok, ofis stresi ve insanlar yok. Ama evin içindeki mesai hiç bitmiyor. İş bittiğinde ev işleri başlıyor; ev işleri bittiğinde akşam rutini. Çamaşır, yemek, toparlama... Ve bütün bunların arasında çocukla ilgilenmek, onun duygusunu taşımak.

Asıl yorgunluk fiziksel olanlardan çok zihinsel. Sürekli bölünen dikkat, aynı anda iki sorumluluğu taşıma hali. Toplantıdayken akşam yemeğini düşünmek, çocuğumla oynarken yarım kalan işi hatırlamak. Hangi rolde olursam olayım, diğerinin sesi içimde kalıyor. Çoğunlukla yalnız da hissettiriyor bu durum.

Ev içindeki emek görünmez çoğu zaman. Yemek yapılır, çocukla ilgilenilir, ev düzenli ve temiz olur. Sanki bunlar kendiliğinden gerçekleşiyormuş gibi. Oysa her biri planlama, zaman ve sabır istiyor. Üstelik bunun molası yok. “Bugün izinliyim” deme şansı yok.

Anne olmak zaten başlı başına bir sorumluluk. Sürekli tetikte olmak, çocuğun sağlığını, ruh halini, gelişimini takip etmek. Bir yandan da üretmeye devam etmek, ekonomik olarak ayakta kalmak, işte var olmak. “Evdeyim ama çalışıyorum” cümlesini açıklamak zorunda kalmak bile başlı başına bir yorgunluk.

OKUR MEKTUBU

Bu yazı bir şikâyet metni değil elbette.

Sadece görünmeyeni görünür kılmak istiyorum. Çünkü evde tam zamanlı çalışan kadınların (ev hanımları dahil tabii) emeği çoğu zaman “zaten yapılması gereken” olarak görülüyor. Ev içi emek ekonominin dışında değil; tam tersine onun temelini oluşturuyor. Çocuk büyütme, bir evi düzen içinde tutmak, duygusal yükü taşımak... Bunların hepsi üretim. Ama çoğu zaman karşılığı alkış değil, beklenti oluyor. Aman herkes yapıyor ne var bunda... denebiliyor.

Yine de bütün bu yoğunluğun içinde küçük ama güçlü anlar var. Çocuğumun gülümsemesi, birlikte okuduğumuz bir hikâye, işte tamamlanan bir proje... “Yapabiliyorum” hissi. Hem anne hem çalışan olarak var olabilmek. Kendimle, kadın olarak gurur duyabildiğim anlar. Aslında ne kadar da güçlüyüz...

En çok ihtiyacımız olan şey dayanışma. Kadınların birbirini gerçekten anlaması. “Abar-tıyorsun” demek yerine “Seni anlıyorum” diyebilmek. Çünkü çoğumuz benzer bir yükü taşıyoruz ama bunu yüksek sesle konuşmuyoruz çoğu zaman. En azından şunu yapabiliriz: Ev içindeki emeği küçümsemeden bolca bundan konuşarak ve bunu duyurarak bu emeği görünür kılmak. Kadınların çoklu rollerini romantize etmeden, gerçekten ne kadar yorucu olduğunu kabul etmek. Dayanışmayı sadece bir kelime olarak değil, günlük hayatın pratiği olarak yaşamak.

Şunu açıkça söylemenin zamanı: Evde verilen emek “yardım” değil, iştir. Annelik “doğal görev” değil, emektir. Aynı anda iki dünyayı taşımak “marifet” değil, sistemin kadınlara yüklediği görünmez mesainin sonucudur. Biz süper kahraman değiliz. Ama her gün imkânsıza yakın bir dengeyi kuruyoruz. Belki bu yazı, bir başka kadının “Yalnız değilim” demesine vesile olur. Yalnız değilsin.

Sevgiler.●●

Düzen, bedenimize uymayınca

OKUR MEKTUBU

Erkek egemen bir mühendislik alanından mezun bir kadını. Geçtiğimiz günlerde Kadıköy Belediyesi’nde çalışan kadınların oluşturduğu Mor Liste’nin taleplerini listelediği bir röportaja denk geldim. Bu röportajda “eşit işe eşit ücret” gibi benimsediğim ve bildiğim acil taleplerin yanı sıra “kendi bedenimize uygun iş giysileriyle çalışmak” ve “ayda bir günlük regl izni” gibi o kadar aşına ve alışık olmadığım ifadeler de yer alıyordu. Bu da beni şunu düşünmeye itti: Öylesine temel ihtiyaçlarımız bile görmezden geliniyor ki bu alandaki varlığımıza bir reddiyezin sürmediğini iddia etmek imkânsız. Bu yok sayılma, gündelik yaşamımızın zorunluluklarını bile görmezden kalıyor.

Hele şu “bedenimize uygun” ifadesini gördüm mü ben bile bunları kanıksadığımı fark ettim. En yüksek risk grubuna giren bu alanda, sahada çalışırken beni koruması gereken ama kafama bile oturmayan baret-

ler, üzerimden dökülen iş kıyafetleri... Hepsi erkek vücuduna göre idi. Bunları hatırlamak epey canımı sıktı. Ne zaman sahada çalışılsa karşılaştığım bir diğer soruna, tuvalet sorununa aklım gitti. Büyük sıklıkla, tüm kadın çalışanların kullanabileceği tek bir tuvalet bulunurdu. Erişilmesi oldukça zor ve hele ki bazı durumlarda kapısı (sanki her bölümde erişilebilecekleri tuvalet yokmuş gibi) erkek çalışanlar kullanmasın diye kilitlenen bu tuvaletleri unutamıyorum. Sıklıkla bu ihtiyacı görmezden gelerek günümü geçirmeye çalışırdım. Böylesi temel ihtiyaçların bile yok sayıldığı bir sektörde regl izniymiş vs. konuşulabileceğine dair de inancı kalmıyor insanın.

Sürekli salt varlığıyla bile rahatsızlık veriyormuş gibi hissetmeye koşullandığında mağlup rolünü kabul etmek de kolay. Oysa ki bu talepleri, daha iyi bir yarını beklemeden bugünden örmek gerek. Erkek ağırlıklı sektörlerde bu oldukça

kritik. Bu örneklerin uygulandığını görmek gerçekten güç veriyor. Sendika içerisindeki kadın-erkek eşitliğini sağlayabilmek amacıyla oluşturulan Mor Liste’nin toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bir TİS oluşturma hedefiyle sıraladığı gündemler de bende bu hissi yaratan en son örneklerden oldu.

Çalışma koşullarını iyileştirmek için kadın emekçiler olarak özgül sorunlarımızı paylaşmalı, tartışmalı ve yüksek bir sesle talep etmekten sakınmamalıyız. Verdiğimiz her mücadele, diğer kadınlara da emsal olacaktır. Eşit temsile dayalı sözleşmeler istiyoruz. Bedenimize uymayan ekipmanları da, bize uymayan düzeni de reddediyoruz. Dayanışmamız büyüdükçe bu düzen değişmek zorunda kalacak. Eşitliği kuracak olan biziz.

Mühendislik mezunu bir kadın ●●

Çalışma hayatında genç kadın olmanın zorlukları

OKUR MEKTUBU

Günümüzde ekonomik zorluklar ve kariyer baskısı nedeniyle birçok kadın genç yaşta, henüz öğrenciyken iş hayatına atılıyor. İlk bakışta “ekonomik özgürlük” olarak sunulan bu süreç, aslında kadınların kariyer yaşamında her yaşta karşılaştığı yapısal sorunları genç kadınlar için çok daha erken ve görünür hale getiriyor.

Kadınlar için işyeri yalnızca emeklerini sattıkları bir alan değil; aynı zamanda sürekli kendilerini kanıtlamak, sınırlarını korumak ve varlıklarını meşrulaştırmak zorunda bıraktıkları bir mücadele alanı.

Kurumsal ve toplumsal güçle desteklenen erkeklik normları işyerinde kadınlar üzerinde baskı kuruyor ve tacizi meşrulaştırabilecek bir zemin yaratıyor. Feminist perspektifin ve etkili kurumsal mekanizmaların zayıf olması, zamanla suskunluğu ve normalleşmeyi beraberinde getiriyor. Radikalliği törpülenmiş, eşitsizliği sıradanlaştırılmış çalışma kültürlerinde taciz görünmezleşiyor ve olağan kabul edilmeye başlanıyor.

Ekonomik ve kariyer kaygıları taşıyan genç kadınlar ise kimi zaman nasıl tepki vereceklerini, kime başvurabileceklerini ya da destek talep ettiklerinde nasıl karşılanacaklarını bile-

miyor. Kadın yönetici sayısının azlığı güvenli başvuru alanlarını sınırlarken, küçük ölçekli işyerlerinde ise insan kaynakları mekanizmalarının yokluğu kadınları tamamen yalnızlaştırıyor. Üstelik taciz yalnızca iş arkadaşlarından ya da yöneticilerden değil, müşteriler dahil farklı aktörlerden de gelebilir. Bu çok katmanlı baskı ortamında kadınlar çoğu zaman sessiz kalmaya zorlanıyor.

İşyerinde kadınların yaşadığı sorunlar her zaman taciz kadar görünür de değil. “Kadınlar daha çalışkandır” anlatısı kadın emeğini daha yoğun sömürmenin ideolojik aracına dönüşüyor; kadının iyi olduğunu kabul etmek, erkekliğin ayrıcalıklı

konumunu sorgulatacağı için dirençle karşılanıyor. Bu direnç, kadınlarda sürekli bir yetersizlik hissi üretiyor.

Kapitalizm kadın emeğini maksimum verimle kullanmak isterken, patriyarka kadınları bu emeği sürekli kanıtlama zorunluluğu altında tutar. Böylece sistem, kadınların kendilerini hiçbir zaman tam anlamıyla “yeterli” hissedememesi üzerine kurulur.

Sonuç olarak kadınlar çifte bir baskı altındadır: Hem daha fazla çalışmaları beklenir hem de emekleri değersizleştirilir. Hem bedenleri denetlenir hem de performansları sürekli sorulanır. ●●

Bir kavram: görünmeyen emek

Görünmeyen emek; ücretlendirilmeyen ve karşılıksız yapılan ev işi, hasta, yaşlı ve çocuk bakımı gibi işler için kullanılan bir kavramdır. Esas olarak 1960'larda özel (kişisel, hane içinde) olanın politik olduğunu öne süren ikinci dalga feminizmle kavramsallaştırılmıştır. Görünmeyen emek denilen bu işler, toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle kadınların "doğal" görevleri olarak kabul görür. Bu erkek egemen yapı, kapitalizm için olmazsa olmazdır. Örneğin kadınlar, hane içinde karşılıksız olarak yaptıkları işlerle her gün emek gücünün yeniden üretimini üstlenirler. Yani yemek, temizlik gibi işleri hallederek işçiyi bir sonraki işgününe hazırlar; yaşamı ve toplumu yeniden üretmiş olurlar. Kadınları aile içinde, denetim altında tutan erkek egemen kapitalist sistemin devamlılığı böylece görünmeyen/karşılıksız emek sayesinde sağlanmış olur. Ayrıca kadınların ev içi emeğinin karşılıksız olması; emeklerine kocalar, babalar, erkek kardeşler, kısacası erkekler tarafından el konduğu anlamına gelir.

Feminist politikada görünmeyen emek kavramının sınırları duygusal emeğin yanı sıra aile işletmelerinde kadın-

ların ücretsiz çalışması ve işyerinde de devam eden toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle hane dışını kapsayacak şekilde genişletilebilir. İşgücü piyasasındaki kadınlar için çifte yük söz konusudur. Ücretli bir işte çalışan kadın, evde ücret olarak karşılığını almadığı işleri yapmaya devam eder. Böylece kadınlar "çifte sömürü" dediğimiz ücretli-ücretsiz emek kısıpına hapsedilmiş olur. Bu erkek egemen sistemin bir diğer sonucu da kadınların işgücü piyasasında daha güvencesiz, ikincil ve istikrarsız bir konuma itilmeleri olur.

Görünmeyen emek, feminist hareketin başlıca mücadele alanlarından biridir. Feminist politika, görünmeyen emeği görünür kırmaya çalışır. Feministler yıllar içinde ev işlerinin ücretlendirilmesi ve/veya kamusallaştırılması, kadınlar ve erkekler arasında eşit işbölümünün toplumsal bir norm haline getirilmesi gibi çeşitli öneriler geliştirmiş ve bu konuda politika üretmiştir. Örneğin 1972'de aralarında Mariarosa Dalla Costa, Silvia Federici ve Selma James'in olduğu feministler "Ev İşine Ücret" kampanyasını başlatarak, politik bir strateji olarak ev işlerinin ücretlendirilme-

sini talep etmiş ve cinsiyetçi işbölümünü teşhir etmiştir. Türkiye'de 2007 yılında Sosyal Haklar İçin Kadın Platformu, ev içi emeği yok sayan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS) yasa taslağına itiraz ederek kadınlar için yıpranma payı, ev kadınlarına emeklilik hakkı gibi talepler öne sürmüştür. 2010 yılında Sosyalist Feminist Kolektif, "Erkeklerden Alacaklıyız" kampanyasında "Ev işlerine harcadığımız saatlerimizi, günlerimizi, yıllarımızı geri istiyoruz... Erkeklerin bize borcu var! Karşılığı ödenmemiş emeklerimiz için alacaklıyız!" diyerek cinsiyetçi işbölümünün politik olduğunu vurgulamıştır.

Sosyalist feminist perspektif, görünmeyen emeğe çözüm olarak ev ve bakım işlerinin toplumsallaştırılmasını/kamusallaştırılmasını önerir. Bunun anlamı kreş, yemekhane, çamaşırhane ve bakım merkezi gibi ücretsiz, yaygın ve erişilebilir kolektif çözümlerdir. Bu toplumsallaştırma talebi kadınların iş hayatına eşit şekilde katılmalarına, cinsiyetçi işbölümünün ortadan kalkmasına ve genel olarak kapitalizm ve patriyarka ile mücadeleye yönelik politikalarla desteklenir. ●●

Hukuk Köşesi: kıdem tazminatı ve işsizlik maaşı

Kıdem tazminatı, genel anlamda işveren nezdinde en az 1 yıllık çalışması olan işçinin kanunda sayılan sebepler ile iş akdinin sona ermesi halinde hak kazanacağı, 30 günlük giydirilmiş brüt ücret karşılığı tazminattır. İşveren için işten çıkarmalar bakımından caydırıcı özelliği olan kıdem tazminatına, günümüzde yargının yavaşlığı ve yüksek enflasyon sebebiyle erişim oldukça zorlaştı.

İşçiler gerek haklı veya geçerli bir sebeple iş akdini sona erdirdiklerinde, gerekse işveren tarafından haklı veya geçerli bir neden olmaksızın işten çıkarıldıklarında hak ettikleri işçilik alacaklarının derhal ödenmesi riski ile karşılaşır. İşveren sıcak parayı derhal işçiye ödemek yerine, yargılamaların uzun sürmesini ve paranın kaybettiği değeri fırsat bilerek işçiye ödeme yapmaktan kaçınır. İşveren bu durumu fırsat bilip ayrıca yine kendi tarafından "önerilen" ve hukuka aykırı olarak fabrikalara getirilen arabulucularla yürütülen müzakere sürecinde de oldukça düşük meblağlar teklif ederek işçilerin hak ettiği kıdem tazmi-

NAZLI NEBİOĞLU

YAĞIZ ALP DEMİR

natı ve sair alacaklardan "tasarruf" etmeye çalışıyor. Arabuluculuk aşamasında anlaşmayan işçiye mahkeme yolu güzüküyor. Dava sonucunda faiziyle birlikte kıdem tazminatına hükmedilse de daha üst mahkeme süreci var. Yargılamalar uzun sürmüyormuş gibi işverenin bu süreçte mal kaçırdığı da oluyor. Sistem şirketlerin başka şirketler üzerinden ticari faaliyetlerine devam etmesine o kadar izin veriyor ki, sözde "batmış" gibi görünen şirketlerin aktif bir şekilde başka şirketler üzerinden faaliyetlerine devam ettiğini sıklıkla görüyoruz. Bu sebeple işçinin kıdem tazminatına ulaşması daha da zorlaşıyor.

İşsizlik maaşı ise son üç yılda en az 600 gün prim ödemiş olmak ve son 120 gün kesintisiz çalışmış olmak kaydıyla işçiye bağlanıyor. Burada da dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, eğer işveren işçinin işten ayrıldığınıza dair SGK'ya bildirim yaparken haksız şekilde işten ayrıldığını ifade eden bir çıkış kodu

ile bildirim yapar ise işçi işsizlik maaşı alamıyor. Yani burada da işverenin "iyi niyetine" bağlı tek taraflı bir durum söz konusu. Böyle bir durumda işçi, davasını kazanması ile birlikte veya arabuluculuk sürecinde anlaşma sağlaması ile birlikte İŞ-KUR'a yeniden başvuru yaparak işsizlik maaşını geriye dönük alabiliyor.

Sistem ne kadar işverene çalışıyor olursa olsun bu karamsar tablo işçilerin yalnız başına verdikleri hukuki mücadele için geçerli. Son dönemde Migros depo emekçilerinin direnişi de, Özel Okmeydanı Hastanesi emekçilerinin mücadelesi de gösterdi ki; işçiler belki de dava açsalar dahi ulaşamayacakları taleplerine (tazminat, kadroya geçiş, işe iade vb.) yan yana geldiklerinde, üretimden gelen güçlerini kullandıklarında ulaşabiliyor. Bu deneyimler, hukuki yolların önemsiz olduğu anlamına gelmesede, mevcut tabloda asıl belirleyici gücün örgütlü mücadele olduğunu gösteriyor. Dağınık ve bireysel başvuruların karşısında sermayenin gücü ağır basarken, birleşen işçilerin iradesi denklemi değiştirebiliyor. ●●

Tarihte bu ay: İşçi sınıfına ve ezilenlere yönelik saldırılarla dolu bir tarih

Coğrafyamızda mart ayı, hafızasında oldukça trajik toplumsal olayları barındıran bir zaman dilimidir. Özellikle yakın tarihe bakıldığında, bu ayın ezilenlere ve emekçilere yönelik katliamların ve saldırıların sıkça yaşandığı bir dönem olduğu görülür.

Elbette emperyalizmin, devlet şiddetinin veya faşist saldırganlığın ezilenler için yarattığı tehdit, yılın belirli bir dönemiyle sınırlı değil. Ancak takvimler marta yaklaştığında, bu şiddet sarmalının tarihsel olarak yoğunlaştığı bir tabloyla karşılaşıyoruz. Tamamen tesadüfi de olsa, yakın

tarihimizde mart ayının ortalarında gerçekleşen ve hafızalarımızda canlı tutmamız gereken pek çok olay bulunmakta.

16 Mart 1978'de İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi önündeki solcu öğrencilere bombalı bir saldırı düzenlendi. Saldırıda yedi solcu öğrenci ölürken 40'tan fazla kişi yaralandı. Bu saldırı 1970'lerde yükselen devrimci öğrenci hareketine karşı gerçekleşti. Saldırıyı ülkücülerin düzenlediği bilinmesine rağmen adil bir yargılanma yapılmadı.

16 Mart 1988'de ise Sadam yönetimi, Halepçe'de

Kürt halkının ayaklanmasını bastırmak amacıyla vahşi bir katliama imza attı. Kimyasal silahların da kullanıldığı bu kapsamlı saldırı sonucunda Halepçe kasabasında 5 binden fazla insan katledildi, daha fazlası yaralandı. Bu olay, Kürt halkının taleplerini bastırmak üzere devreye sokulan şiddetin en kanlı örneklerinden biriydi.

12 Mart 1995'te İstanbul Gazi Mahallesi'nde Alevi vatandaşların oturduğu bir kahvehanenin silahlarla taranması sonucu başlayan olaylar üç günlük bir ayaklanmaya yol açtı. Polis şiddetine ve provo-

kasyonlara karşı başlayan büyük seferberlik Ümraniye'ye ve Ankara'ya kadar genişledi. Neticede 20'den fazla insan devlet eliyle katledildi. Katliamın faili olan dönemin emniyet yetkilileri ise sonrasında ödüllendirildi.

Görünürdeki tek benzerliği martta yaşanması olan bu katliamların tek ortak noktası elbette gerçekleştiği mevsim değil. Öğrenciler, işçiler, Kürtler, Aleviler tarih boyunca kapitalist rejimlerin, faşist odakların ya da diktatörlerin saldırısıyla karşılaşmıştır. Meseleye biraz uzaktan bakıldığında, yaşanan tüm bu saldırıların sömü-

rü ve tahakküm ilişkilerinin doğrudan uzantısı olduğu ve birbiriyle derinden bağlantılı olduğu görülür. Tablo net: bir yanda silahsız, ezilen, emekçi kitleler; diğer yanda ise onların isyanlarını, itirazlarını, taleplerini bastırmak üzere harekete geçen egemenlerin şiddet aygıtları...

Her ne kadar bu tarih anlatısı karamsar görünse de burada temel maksadımız yalnızca bu katliamları anmak değil; emekçilerin ve ezilenlerin toplumsal hafızasının her da im diri kalması gerektiğini bir kez daha hatırlatmaktır. ●●

8 Mart 2026: Emeğimiz, bedenimiz, haklarımız için mücadeleye!

Bu yıl da 8 Mart'ta sokakları ve meydanları erkek egemen kapitalist sisteme karşı mücadelemizle, tüm yıl biriken öfkemizle ve taleplerimizle doldurmaya hazırız!

Tek Adam rejimi, kadın mücadelesiyle kazanılmış haklarımıza saldırı planlarını gizleme gereği bile duymuyor. İktidar yargı paketleriyle yalnızca kazanılmış haklarımızı değil, kadınların ve lgbti+ların doğrudan varoluşunu hedef alıyor. Haklarımızdan ve bedenlerimizden elinizi çekin!

Aile değil kadını! Bedenimizin denetim altına alınmasını reddediyoruz!

İktidarın saldırı politikaları Aile Yılı ilanının ardından, 2026-2036 döneminin Aile ve Nüfus On Yılı ilan edilmesiyle somutlaşıyor. Kadın bedenini nüfus politikalarının nesnesi haline getirenler, en az üç çocuk dayatmasıyla kadını kamusal alandan uzaklaştıracak her türlü politikayı yürürlüğe koymakta kararlı. Bedenlerimiz üzerinde hak iddia eden Tek Adam rejimi, kürtaj hâlâ yasal bir hak olsa da hastane-

lerin yarısından fazlasında bu hizmetin sunulmasını fiilen engelliyor. Güvenli, parasız ve ulaşılabilir kürtaj hizmeti tüm hastanelerde uygulansın!

Aile politikalarının bir diğer yüzü de genel ahlak söyleminin hak ve özgürlüklerimizin baskılanması ve bedenlerimiz üzerinde bir denetim mekanizması olarak kullanılması. Nefret söylemi yaygınlaşıyor. Lgbti+lar düşmanlaştırılıyor. Cinsiyet uyum süreçleri zorlaştırılıyor, kriminalize edilmeye çalışılıyor. Bedenimiz üzerindeki her türlü denetime son!

Yoksulluk kaderimiz değil! Ekonomik şiddet düzenine son!

İktidarın ekonomi tercihleri, açlık koşulları altında bir düzeni normalleştirmeye çalışıyor. Bugün yoksulluk her yaştan kadının en büyük sorunlarından biri. Bu sömürü politikaları, bir yandan ücretli kadın emeğini daha da ucuz hale getirirken, bir yandan kadınları daha güvencesiz koşullarda istihdama çekmenin yollarını arıyor. Bu koşulları apaçık ortaya seren Dilovası'ndaki iş cinayetinde

KADIN DAYANIŞMASI

ölen kız kardeşlerimizi unutmadık! Düşük ücretli, esnek, güvencesiz işlerde ve sendikal güvenceden yoksun bırakılarak çalışmayı reddediyoruz! Güvenceli iş, insanca yaşayacak ücret istiyoruz! Eşdeğer işe eşit ücret!

Bakım emeği kamulaştırılsın!

Kamusal bakım hizmetlerinin yokluğunda bakım sorumluluğu doğrudan hane içine hapsediliyor. Bu durum, bakım emeğinin toplumsal cinsiyet rolleri gereği kadının üzerine yıkılmasıyla sonuçlanıyor. Yaşlılık ve bakım meselesi bu sebeple son derece cinsiyetli bir kriz. Bakım emeği kamusallaştırılsın; her mahalleye ücretsiz kreş, yaşlı bakım merkezi ve kadınlara güvenceli istihdam sağlansın!

Kadın cinayetleri önlensin! Bir kişi daha eksilmeyeceğiz!

Erkek egemen sistem ve iktidarın cezasızlık politikaları erkek şiddetini besleyip kurumsallaştırırken hayatlarımız her koldan bir kuşatma altına

alınıyor. Koruyucu ve önleyici uygulamaların yetersiz kaldığı, faillerin cezasızlıkla ödüllendirildiği bu ortamda kadınlar şiddetten korunmuyor. Şüpheli kadın ölümlerinin araştırılması dahi reddedilebiliyor.

Diğer yandan translara yönelik art arda gelen tutuklamalar, kötü muamele, eylemlerde gökkuşağı bayrağı taşıyan lgbti+ların hedef alınması nefret politikalarını da körükliyor. Devletin gözetiminde translar öldürülüyor! Poyraz'ı unutmadık! Trans cinayetleri politiktir!

Göçmen kadınlar ise erkek şiddetinin yanı sıra sınır dışı edilme tehdidi ve kayıtdışı çalışma sonucu ağır sömürü koşullarıyla baş başa bırakılıyor. Dil bariyeri ve hukuk sistemindeki belirsizlikler göçmen kadınları şiddet karşısında bütünü yalnızlaştırırken, en temel hak arama mekanizmaları onlar için birer sınır dışı edilme korkusuna dönüşüyor.

6284 sayılı kanun etkin uygulansın, İstanbul Sözleşmesi yeniden imzalansın! Her il ve ilçede yeterli sayıda sığınak ile

kadın dayanışma merkezleri açılsın! Şiddet önleme ve izleme merkezleri yaygınlaştırılsın! Üniversitelerde ve işyerlerinde şiddet ve tacizi önlemek için kurullar oluşturulsun! Cezasızlık politikalarına son!

Yaşasın kadın dayanışması! Yaşasın feminist mücadelemiz!

8 Mart'a tüm inancımızla ve kadın mücadelesinden aldığımız sarsılmaz güçle gidiyoruz! Smart Solar'da, Şık Makas'ta, Migros'ta, Özel Okmeydanı Hastanesi'nde ve daha nice direnişte ışık olan kadın işçilerin cesaretiyle; emeğimiz, bedenimiz ve haklarımız için 8 Mart'ta alanlardayız! Dayanışmamız en büyük gücümüz! Bu sene Serap özgür, bu sene öfkemiz çok daha gürlü! Sesimiz; Filistin'den İran'a, özgürlükleri uğruna bedel ödeyen, boyun eğmeyen kadınların isyanıyla birleşiyor! Sınırları aşan örgütlü mücadelemizin haklı öfkesiyle geliyoruz! Şiddetsiz, sömürsüz ve eşit bir dünyayı kendi ellerimizle kurana dek geceleri de sokakları da meydanları da terk etmiyoruz! ●●

Fotoğraf: Vedat Örtüç / csgorselarsiv.org

Epstein dosyaları düzeni açığa vururken

ELİF SEVİMAY

ABD Adalet Bakanlığı günbegün Epstein dosyalarını kamuoyuna açmaya devam ediyor. Sayısız iktidar öznesinin kendine yer bulduğu ve yazışmalardan videolara çeşitli kanıtları sunan dosyalar üzerine süren tartışmalar, "skandal" anlatısını büyütüyor. Ancak tartışmanın ağırlık merkezinin tek tek faillerin kim olduğuna, kimin neyi ne zaman bildiğine kayması, yaşananları erkek egemen iktidar ağlarının ve küresel emek rejimlerinin bir ürünü olarak kavramayı zorlaştırıyor. Oysa bu dosyaların görünür kıldığı şey yalnızca suç teşkil eden bireysel eylemlerdense genç,

çoğu göçmen kadının ve kız çocukların sistematik biçimde sömürülmesinden beslenen bir yapısal düzen. Tablo bir "ahlaki çürüme" hikâyesine indirgendikçe patriyarkal güç ilişkileri görünmezleşiyor.

Epstein, maddi ihtiyacı olan kız çocuklarını iş

vaadiyle sisteme çekti ve kademeli olarak istismara maruz bırakarak onları erkek egemen bir sömürü ağının parçası haline getirdi. Bu süreç, bireysel sapkınlıktan çok örgütlü bir tahakküm düzeni olarak işliyordu. Tüm bu düzen, kadınların bedenlerini erkek talebine göre dolaşıma sokan, sermaye ve patriyarkanın iç içe geçtiği bir seks ticareti mekanizması olarak sürdürüldü.

Epstein meselesi, bugün geniş yankı uyandırıyor olsa da geçmişte kadınların dava süreçleri yeterince ilgi görmedi, failler cezalandırılmadı. Epstein'in ölümlüyle birçok dava kapatıldı. Mağdurların beyanları hâlâ tam anlamıyla dikkate alınamıyor; bir kısmı ciddi baskı ve tehditlerle karşılaştı. Bugün servis edilen belgeler; cinsel sömürünün ve şiddetin yalnızca belirli bir gündeme hizmet ettiğinde görünür hale geldiğini, mağdurların deneyim-

lerinin ise araçsallaştırıldığını açıkça ortaya koyuyor.

Devlet eliyle servis edilen ifşalar, hakikati parça parça dolaşıma sokarken bütünün politik anlamını dağıtır. Toplum cinsellik etrafında hızla ahlaki panik üretebilir. Bu her ne kadar zaman zaman sömürü-

yü görünür kılsa da pek çok durumda devletin damgalama ve cezalandırma kapasitesini genişletme riskini taşır. Böylelikle sistemin kendisini değil, yalnızca bazı aktörleri feda ederek dengeyi yeniden kurmasına hizmet eder. Belgeler magazinsel biçimde, şiddet

mağdurlarının mahremiyeti gözetilmeden ve hâlâ karartılmış bölümlerle sunuluyor. Bu, sürecin önlemeye değil, ağı görünür kılarken kontrol etmeye hizmet ettiğini gösteriyor.

Cinsel sömürü, faillerin ahlaki sapmasına indirgenerek tartışılmaz, tartışılmamalı. Epstein meselesini "Amerika'daki bir grup elit sapkın" anlatısı olarak kurmak, istismarın yanı başımızda da yaşandığı gerçeğinden soyutlanmamıza yol açabilir. Küresel seks ticaretinin sistemselliğini görmezden gelmeye de sebep verebilir. Ayrıca bu ağa sermaye ve güç ilişkilerini pekiştirmek, yatırım ve nüfuz sağlamak için de dahil olduğu gözden kaçırılmamalı. Bu sebeplerle konu, sınıfsal ilişkiler ve devletin koruyucu mekanizmaları içinde ele alınmalıdır.

Sistemin mağdurları çoğunlukla genç, göçmen ve güvencesiz kadınlar ve

çocuklardır. Genç kadınların bu sistemde hedef seçilmesi, patriyarkal güç ilişkilerinin doğrudan bir ürünüdür. Üstelik mesele; göçmen emekçiler için yasal statü, çalışma izni ve sosyal hakların genişletilmesi taleplerinden bağımsız düşünülemez. Çünkü küresel seks ticareti ağları, güvencesiz emek rejimleriyle iç içe geçmiş patriyarkal yapılar olarak varlığını sürdürmektedir.

Patriyarka, sermaye ve devletin kesişimi, "ifşa edilene kadar" süren bir dokunulmazlık üretir. Güçten beslenen bu yapı istismarı mümkün ve sürdürülebilir kılar. Erkek adalet değil, gerçek adalet için bu uzlaşa dağıtılmalı. ●●